

10

Slniečko

3 Kčs

ROČNÍK 43

JÚN 1989

ILUSTROVALA LUBA KONČEKOVÁ-VESELÁ

Dievčatko Kalebala

DANIELA HIVEŠOVÁ-ŠILANOVÁ

Bolo to veľmi, veľmi dávno. Vtedy, keď ešte Cigáni nežili v mestách ani v dedinách, ale v cigánskych osadách. V jednej takej osade žilo dievčatko, ktoré sa volalo Kalebala. Cigáni jej dali preto také meno, lebo mala krásne čierne vlasy. Lenže Kalebala chcela mať vlasy zlaté. Žltučké ako kuriatko.

„Kto by mi mohol dať zlaté vlasy?“ rozmýšľala. „Možno žlté kuriatko.“ A hneď sa aj rozbehla ku kuriatkam. „Kuriatka, kuriatka moje milučké, dajte mi z vašich žltých vláskov,“ prosila ich.

„Pí, pí, pí,“ zapípali kuriatka. „My nemáme vlásy, len jemnulinké páperie, ešte ani na pierka sa nám nezmenilo.“

Ale keď videli, ako Kalebala veľmi túži po zlatých vlasoch, predsa len jej každé kuriatko dalo chumáčik páperia.

„Na, pí, pí, vezmi si, ale nevieme, či si z našich budúcich pierok dokážeš spraviť zlaté vlasy,“ pípali kuriatka a mali pravdu.

Kalebala si ozdobila vlasy žltým páperím, no nech sa usilovala, ako vedela, ustavične jej spod páperia vykúkali čierne kučierky. Nestihla ani dobehnúť k mláčke vody, aby sa do nej pozrela ako do zrkadla, už jej páperie z hlavy odvíal vietor.

„A čo keby mi pomohli púpavy,“ spomenula si zrazu Kalebala na ich zlaté hlávky a bežala na lúku. „Púpavy, púpavy, máte také krásne zlaté hlávky! Chcela by som mať vlasy ako vy, môžem si z vás natrhať? Prosím vás, púpavienky.“

„My nemáme vlasy,“ zašumelo z lúky tisíc tichých hlasov, „my máme lupienky...“ šepotali púpavy a hojdali sa vo vetre. „Ale natrhať si môžeš, môžeš, môžeš... tenučko sa ozývalo z lúky. Kalebala si natrhala plnú sukničku žltých kvetov a uvila si toľko

vencov a reťazí, že sa sama cítila byť malou žltou princeznou.

No do rána jej všetky kvety zvädli. Zavreli svoje žlté slniečka do zelených okvetí a zošuchli sa jej z hlavy aj z pliec.

„Už viem!“ spomenula si Kalebala. „Slniečko je najzlatejšie! Slniečko nemá páperie, slniečko nie je kvet, slniečko má zlaté vlasy také dlhé, že nimi dočiahne až na zem! Slniečko! Slniečko!“ zavolala. „Daj mi, prosím ťa, zlaté vlasy!“

Slniečko sa usmialo na Kalebalu a povedalo: „Zo svojich vlasov ti nemôžem dať, potrebujem ich pre zem. Ale dám ti zlatý hrebeň. Keď si ním prečeš vlasy, budeš ich mať také, aké si želaš. Zlaté. Ale musíš dávať pozor!

Zlatým hrebeňom sa smieš prečesať iba trikrát.“

Kalebala sa potešila. „Trikrát?“ zasmiala sa. „Veď mne stačí raz!“ A hneď sa aj slnečným hrebeňom prečesala. „Je to tak dobre, slniečko? Mám také vlasy ako ty? Vezmi si svoj hrebienok, už ho nebudem potrebovať, ďakujem!“

Kalebala chcela vrátiť slnku zlatý hrebeň, ale to sa na Kalebalu len usmialo a veselo sa odkotúľalo za kopec.

Šťastná Kalebala bežala domov. Tancovala si a spievala a Cigáni sa tešili spolu s ňou. Ale Kalebala zrazu zosmutnela. Až teraz, keď sa vrátila od jasavého, jagavého slniečka, si všimla, aká je u nich v osade bieda. Cigáni nemali čo jesť, ich šaty, to boli len také zdrapy, ktoré už dávno stratili pôvodnú farbu. Kalebala sa dotkla svojich vlasov a pocítila, že sú naozaj zo zlata. Až teraz pochopila, aký dar jej dalo slniečko. Veď jej zlaté vlasy, to sú vlastne stovky zlatých nití! Určite sa dajú v meste na trhu predať alebo vymeniť za jedlo a šaty.

„Každému z vás dám jeden zlatý vlas. Možno sa vám podarí nakúpiť si za zlaté nite všetko, čo potrebujete,“ povedala Kalebala a jemne si vytrhla prvý vlas.

„Cink,“ ozvalo sa. „Cink, cink, cink,“ zvonilo zlato okolo Kalebalinej hlavy, až zrazu stála pred nimi zasa čiernovlasá, ale s plnou náručou zlatých nití.

Cigáni sa naradostení rozbehli do mesta a nakúpili si chlieb, šaty a všetko, čo potrebovali. Lenže chlieb sa postupne minul, šaty sa zodrali a Cigáni zas boli chudobní ako predtým.

„Kalebala,“ prišli za svojou čiernovlasťou, „pomôž nám, daj nám ešte zlaté vlasy.“

„Dobre,“ povedala Kalebala, „ale tentoraz neminieme všetko odrazu. Zo zlatých nití mojich vlasov upletieme zlaté šatky. Tie potom predáme. Za prácu vám každý zaplatí oveľa viac. A nakúpíte si aj viac vecí, ktoré potrebujeme na živobytie.“

A Kalebala sa znova prečesala zlatým hrebeňom, aby pomohla Cigánom.

„Cink, cink, cink,“ znova zazvonilo

zlato okolo zlatovlasej hlavy malej Kalebaly. „Cink, cink,“ zatrblietali sa zlaté šatky na trhu v meste. Cigáni všetko predali a nakúpili si trikrát toľko jedla a šiat ako predtým. A tri razy tak dlho mohli žiť v hojnosti. Ale prišiel opäť čas, keď sa im znova všetko minulo, jedlo, šaty a Cigáni zas nemali nič.

„Kalebala, čo budeme robiť? Odvykli sme si už chodiť po žobraní, no teraz nám už asi nič iné nezostáva,“ zažalostili Cigáni. Vtedy si Kalebala spomenula na slniečko. Na to, ako si nechcelo zobrať späť svoj hrebeň, na jeho tajomný úsmev... Veď by jej pre nič za nič nebolo darovalo zlatý hrebeň! Len pre jej krásu? Určite nie!

„Už viem!“ zasmiala sa Kalebala. „Naposlady sa prečesem zlatým hre-

beňom a každému z vás dám štyri vlasy. Zlaté vlasy sú pevné ako struny. Spravíte si z nich struny na husličky! A husle? Husle spravíme zo zlatého hrebeňa! To bude potom čarokrásna hudba!“

„To sa ti nepodarí, Kalebala,“ hovorili Cigáni. „Hrebeň je veľmi malý, nepostačí ani na jednu husle.“

Ale Kalebala vedela, že to nie je obyčajný hrebeň. Veď jej ho darovalo slnko! A teraz už vedela, že nepatrí len jej. Patrí všetkým Cigánom. Vyrezala z hrebeňa jednu husle, potom druhé, tretie, a z hrebienska stále neubúdalo. Ušlo sa každému. A k husliam aj štyri zlaté struny.

„Tak, a teraz skúste zahrať!“ povedala Kalebala. Hneď nato sa ozvala taká krásna hudba, akú ešte nikdy nepočula. Zvonila, spievala, plakala, smiala sa. A z cigánskych očí žiarilo toľko jasu a radostného svetla, ako keby sa v každom rozsvietilo jedno slnko.

„Už nie ste chudobní, Cigáni!“ povedala Kalebala. „Už nebudete musieť chodiť žobrať. Máte hudbu.“

A naozaj. Odvtedy vie každý Cigán hrať na husliach, ako keby mal husle a struny zo zlata. Možno, že niektorí z nich majú ešte dnes na svojich husliach zlaté vlasy cigánskeho dievčatka Kalebaly.

A Kalebala? Navždy jej zostali najkrajšie čierne vlasy zo všetkých cigánskych dievčat v osade.

Slabikovánok

RUDOLF MATYS

Chodí do školy vánok —
Slabikovánok.

V prvej triede na prst píska.
V druhej fúka do hoboja.
V tretej vchádza na strniská.
V štvrtej sa ho kvety boja.

V piatej krásne dvermi trieska.
V šiestej prelistuje sad.
V siedmej robí účes lieskam.
V ôsmej už vie počítať.

Už je tu trieda deviata
a skúšky klopú na vráta:

„Kedy máš viať? V marci? V máji?
Poznáš všetky cesty v kraji?“

Prvý bystrý, druhý rýchly,
z tých dvoch budú zdatné víchry.

A náš vánok-plavánok
mierny ako baránok.

Vysvedčenie: slabé ústa!
Hodí sa len do augusta.

Prel. DANIEL HEVIER

Veľkí opravári

ESTERA TOČÍKOVÁ

Škôlkári Mišo a Šimon sedeli na lavičke pri pieskovisku a z dlhej chvíle hompáľali nohami.

„Mišo,“ povedal Šimon, „podme sa povozit na električke.“

„Ako sa môžeme, keď nemáme lístky,“ odvetil Šimon.

„Kúpime si ich,“ rozhodol Mišo.

„Ty máš peniaze?“ začudoval sa Šimon.

„Nemám,“ zosmutnel Mišo.

„Ani ja,“ dodal Šimon.

„A čo keby sme šli len tak,“ poznamenal Mišo. „Veď vieš ako.“

Šimon chvíľu uvažoval: „Jasně. Nasadneme a budeme frčať.“

Nato obaja chlapci zoskočili z lavičky a rozbehli sa na zastávku. Električka práve prichádzala. Zabrzdila, urobila cing a dvere sa otvorili.

„Nastúpme!“ súril Šimon a vzápätí sa hrnul dovnútra ako veľká voda. Keď bol dnu aj Mišo, dvere sa zatvorili, električka cengla a rozbehla sa smerom do mesta. Odrazu sa však ozval nepríjemný zvuk, niečo zaškrípalo a električka zastavila tak prudko, až chlapci padali na zem.

„Čo sa robí?“ zľakli sa cestujúci.

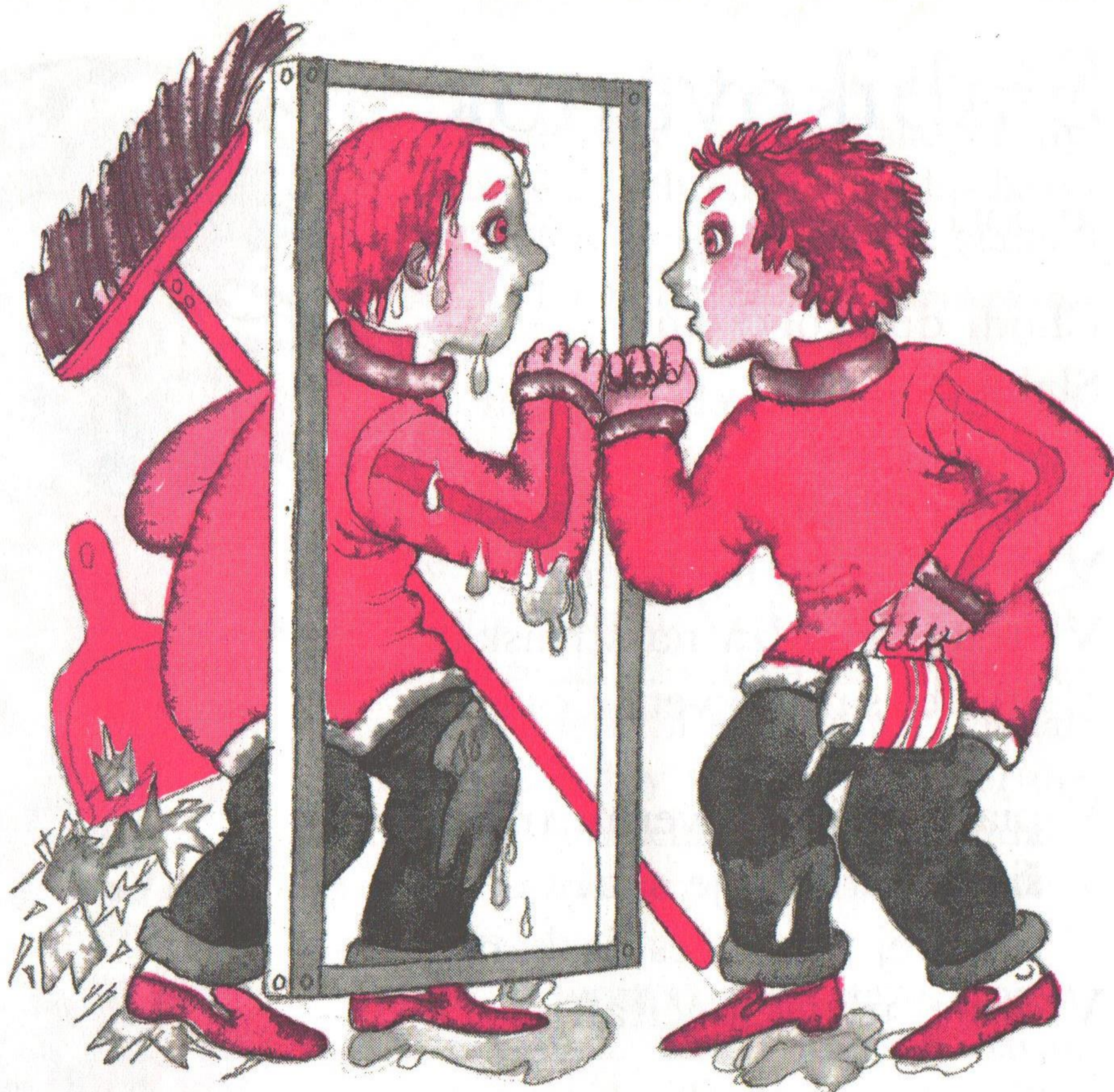
„Narazili sme, alebo sme sa vykoľajili?“ Vodič povedal: „Hneď to zistím.“ A vyšiel z električky.

„Jóóó, ľudia zlatí!“ zabadákal o chvíľu, „električka sa pokazila. Ďalej nemôžete cestovať, jóóóó, vystúpte!“

Ľudia šomrali, hnevali sa, ale napokon vystúpili. Len Mišo so Šimonom zostali sedieť a súcitne pozerali na vodiča.

„Moja električka, moja krásna električka! Už je po nej! Už nebudeme viacej vozit ľudí!“ nariekal vodič a slzy mu tiekli ako voda z vodovodu.

Mišo a Šimon sa zamračili. „Musíme

Rozprávkové zrkadlo

JOZEF PAVLOVIČ

Michal a Bystrík sú dvojčatá. Podobajú sa jeden druhému ako vajce vajcu.

Michal a Bystrík sú dvojčatá usilovné. Michal čistí za domom prázdny bazénik, Bystrík zametá izbu.

Vonku fúka, Michalovi padajú do očí vlasy.

Dnu nefúka a je tu aj útulno. Izba je však tmavá, dalo sa čakať, že Bystrík dlhou metlovou rúčkou do niečoho drgne. Hrkol do zrkadla na drevenom podstavci. Čo iného mohlo zrkadlo urobiť, ako sa premeniť na drobné? Zostal z neho iba rám.

Bystrík pozbieral črepy, že ich zlepí. Či sa však práve teraz nevracia Michal po čiapku? Bystrík nechce, aby sa brat dozvedel o jeho nešikovnosti. Preto skočil za prázdne zrkadlo.

Zadíva sa Michal do zrkadla a vraví:

„Počuj, zrkadlo, nejaké si čudné! Ukazuješ ma ulízaného, čo nie je pravda, ba ešte aj celého vyplašeného, čo už vonkoncom nesedí. Asi ťa treba poumývať,“ povedal a šuchol na zrkadlo za šálku vody.

Bystríka obľiala zlosť, že je zmáčaný ako vodník, ale nemohol na to nič povedať, lebo zrkadlá nerozprávajú.

Len teraz sa Michal napajedil:

„Zrkadlo, čo to vyvádzaš? Veď teraz vyzerám ako zmok!“ Či zrkadlo chcelo, či nechcelo, muselo precediť cez zuby:

„Ja nie som obyčajné zrkadlo, ale rozprávkové.“

Michal má rád rozprávky, hneď sa toho chytí:

„Povedz teda, zrkadlo, kto je na svete najkrajší?“

Zrkadlo tresne bez rozmýšľania:

„Najkrajšie sú dvojčatá Mišo a Byšo!“

„Ale, zrkadlo, čo to trepeš? Ja a môj brat sme predsa chalani a nie dajaké vyčáčkané princezné. Vidno, že sa nevyznáš v rozprávkach. Najkrajšia je predsa Snehulienka. Nechcem také zrkadlo, ktoré neukazuje pravdu!“ povedal Michal a rozhorčene sa zahnal. Päť udrela do päste.

„Joj!“ vykriekli obaja.

Michal usúdil, že na také tvrdé zrkadlo je päť mäkká. Odbehol si po kladivo.

Bystrík nevie, kam z konopí, s kladivom by sa nechcel zraziť. Rýchle vyskočil oknom. Vzal nachystané vedrá s vodou a pokojne si vykračuje, akoby sa nič nestalo. Vodu vylial do vyčisteného bazénika. Hladina, len čo sa upokojila, začala zrkadliť okolie.

Michal sa medzitým dotiahol s ťažkým kováčskym kladivom. Vydesilo ho, že zrkadla v ráme niet.

„Pomoc! Uteklo nám zrkadlo!“ volá z okna na Bystríka.

„Uteklo do bazénika. To vieš, nechcelo byť druhýkrát rozbité.“

Do bazénika sa pozerá aj Michal.

„Ozaj, Byšo, a čo si myslel pod slovom druhýkrát?“ opýta sa.

„Všetko ti vysvetlím, ale až druhýkrát. Teraz musím ísť lepíť rozbité zrkadlo, aby naši na to hneď neprišli, až prídu,“ povedal Bystrík.

A Michal zrazu videl celú pravdu ako v zrkadle.

mu pomôcť!“ šepľi si a podišli k vodičovi.

„Neplač, ujo vodič,“ začal ho utešovať Mišo. „My dvaja sme veľkí opravári. Zachránime ťa.“

„Naozaj?“ prekvapil sa vodič.

„Len nám daj kladivo,“ vraví Šimon, „a o ostatné sa nestaraj.“

Vodič od radosti prestal plakať a šiel do svojej opravárenskej skrinky pohľadať kladivo. Mišo so Šimonom si zatiaľ prezerali kolesá.

„Zdá sa mi,“ vraví Šimon, „táto skrutka trčí akosi von.“

„Aj mne sa to zdá,“ súhlasil Mišo. „Ujo vodič, podaj mi kladivo.“

Keď mal Mišo kladivo v ruke, pobúchal ním po skrutke a povedal: „Zišlo by sa ju ešte pokľúčovať.“

„To je pravda,“ prikývol Šimon a pošúchal francúzskym kľúčom po kolese. „Hotovo!“ oznámil. „Ujo vodič, môžeš pohnúť električku.“

Vodič urobil, ako mu chlapci prikázali, a naozaj! Električka sa rozbehla po koľajniciach ako rýchlik.

„Hurá!“ zavýskali chlapci.

„Hurá!“ zavýskal vodič.

Keď na najbližšej zastávke nastúpili ľudia, vodič vyšiel z kabínky a nahlas povedal. „Vážení cestujúci! Títo dvaja malí chlapci,“ ukázal na Miša a Šimona, „pred chvíľou opravili túto električku. Sú to veľkí a slávni opravári.“ Potom sa obrátil k chlapcom a povedal: „Gratulujem vám.“ Všetci ľudia začali tlieškať. Bola to veľká paráda. Až taká veľká, že Mišovi a Šimonovi načisto od pýchy očerveneli uši.

„Čo chcete za odmenu, chlapci?“ spýtal sa ich vodič nakoniec.

Mišo so Šimonom pozreli na seba a dvojhlasne povedali:

„Povozit sa v kabínke.“

Vodič sa poškrabal vo vlasoch: „Ale to je zakázané.“

„Dovoľte im to, pán vodič,“ začali prosiť ľudia.

Vodič sa usmial. „Tak dobre, podte!“

Potom usadil chlapcov v kabínke a dovolil im, aby Šimon stískal gombík, ktorým sa zatvárali dvere, a Mišo gombík, ktorým sa dvere otvárali. Bolo to senzačné. Najsenzačnejšie v živote dvoch veľkých opravárov.

Jožo, ja a Zátopek

PETER HOLKA

Začiatkom jari sa do nášho rožiaka prístahovala Kristínka. Rožiak je rohový dom postavený do tvaru písmena „L“. Pravdaže, my sme ho tak nevideli, ale Berco hovoril, že keby sme boli letci, tak by sme sa z lietadla presvedčili, že vyzerá presne ako veľké „L“. Len by nesmeli byť mračná, lebo cez ne nevidia ani piloti. V tom čase sme práve prestávali byť s Bercom letcami. Predtým sme chceli byť horolezcami, ešte predtým námorníkmi, ešte predtým objaviteľmi a celkom na začiatku špiónmi. Teraz by sme chceli byť bežci. Bežci na dlhé trate, aby sme podobne ako Emil Zátopek vyhrávali všetky preteky na svete.

Na to, že budem bežec, som doteraz nikdy ani nepomyslel. Ani Berco. Ale keď zliezol sneh z Lachovca a pri Váhu vyrašili na rakytách mäkké bahniatka, prišiel do našej školy na besedu Emil Zátopek. Štíhly chlap s krátkymi šedivými vlasmi okolo plešiny,

ktorému sa ustavične smiali oči. Náš telocvikár Rumanský ho priviedol do klubovne, predstavil ho a povedal, že je to štvornásobný olympijský víťaz. Navyše osemnásobný svetový rekordér. Pravda, to bolo kedysi. Zátopek už o všetky svetové rekordy dávno prišiel.

„Emil Zátopek však bol a zostane najlepším bežcom na svete,“ presviedčal nás

Rumanský. „Na helsinských olympijských hrách vyhral všetky tri vytrvalostné behy a priviezol nám zlaté medaily za víťazstvá v behu na päť i desať kilometrov, ba aj v maratónskom behu.“

Zátopek sa usmieval, prikyvoval plešivou hlavou, akože je to naozaj tak. Hovoril nám, že súperil s takými vynikajúcimi bežcami ako Mimoun, Schade, Chatteway a ďalšími. Najviac rozprával o tréningoch. Vraj bez poriadnej, svedomitej a dôkladnej prípravy, bez úmerného tréningu sa nikto nikdy nestane vynikajúcim bežcom. Treba mať srdce plné lásky k behu, treba mať vôľu pevnú ako žula a odhodlanie vydať zo seba všetko.

Spomínal, že behával v daždi i mraze. Pevnú vôľu si trénoval tak, že chodil do práce bez dychu. Najprv prešiel v aleji okolo štyroch topoľov, potom okolo piatich a tak to predlžoval, až raz skoro omdlel, lebo človek bez dýchania žiť nemôže.

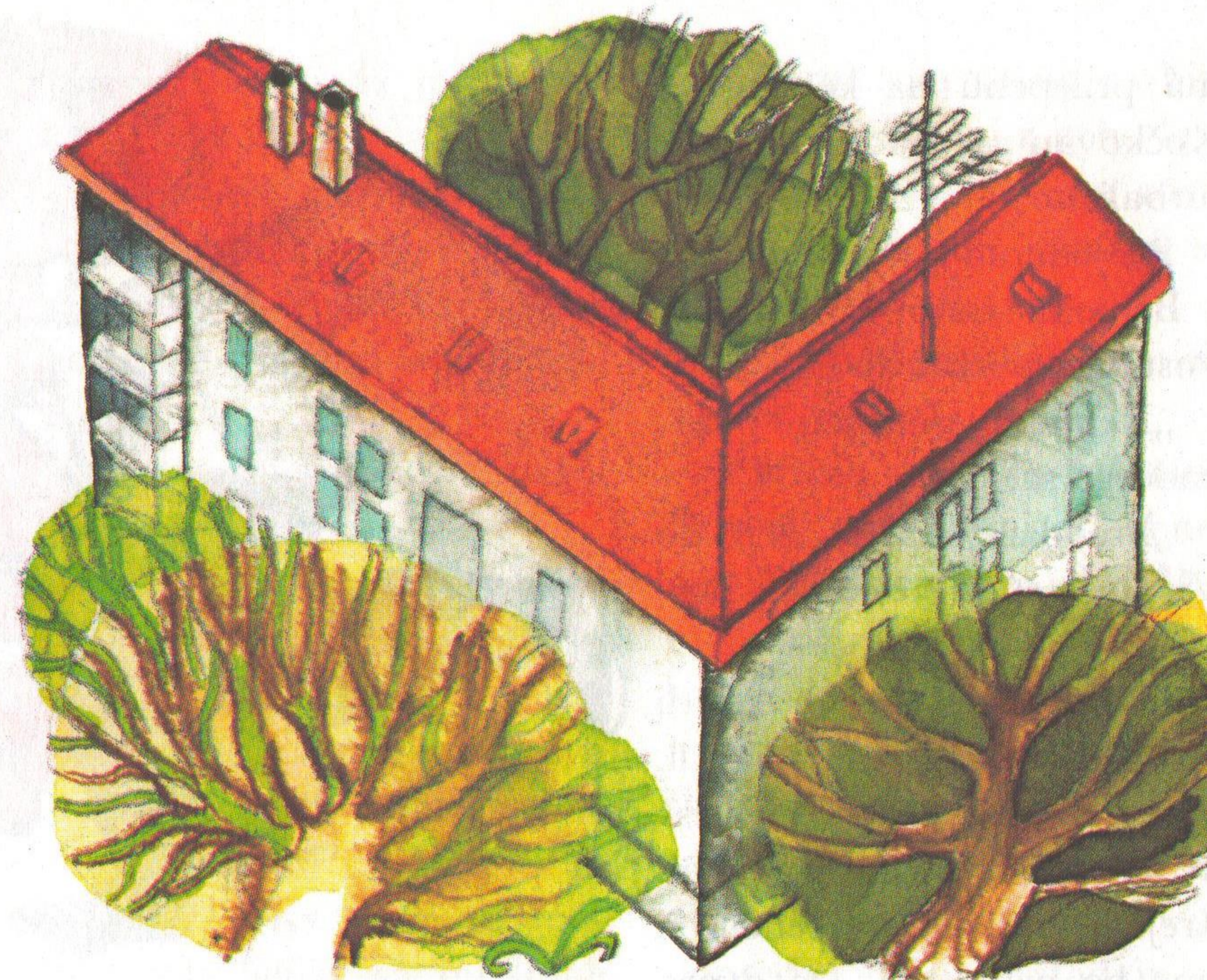
Okamžite som začal dych a pozeral sa na hodinky. Vydržal som tridsať sekúnd. Hlava sa mi zakrútila, skoro som spadol zo stoličky. To by sa chalani v klubovni rehotali...

Zátopek odišiel a my s Bercom sme ešte v ten deň začali trénovať. Odvtedy sme každý podvečer behali od nášho rožiaka po benzínovú pumpu a späť. Pridali sa aj ďalší chalani z nášho dvora. Zakaždým, keď sme dobiehali k rožiaku, šprintovali sme ako do naozajstného cieľa. S Bercom sme sa pretekali, kto bude prvý vo dvore.

Viem, prečo sme súťažili. Aj Berco to vedel. Ale nikdy sme sa o tom nezhovárali. Inak sme si s Bercom hovorili všetko. Nenadarmo sme boli nejlepší kamaráti.

Vo dvore vždy čakala Kristínka. Chceli sme sa pred ňou vytiahnuť.

Po dvoch týždňoch sme si trasu predĺžili po mliekárňu, po mesiaci sme behali až do

Viesky, čo je najbližšia dedina od nášho mestečka. Tri kilometre do Viesky, tri kilometre späť. Zistili sme, že trénovať sa naozaj oplatí. Vydržali sme bežať ďalej i rýchlejšie. Ba cestou domov sme dokázali šprintovať už od benzínovej pumpy. S Bercom sme si skúšali pevnú vôľu aj za dažďa, aj v sobotu a nedeľu. Chalani z dvora po jednom odpadávali. Nechcelo sa im trénovať. Až sme ostali s Bercom iba my dvaja.

Mame sa moje tréningy nepáčili. Zakaždým, keď som prišiel domov, lamentovala nado mnou:

„Čo si zase stváral, celý si upachtený!“

Z vlasov mi kvapkal pot a otec sa smial:

„Aha, naozaj sa mu parí z kečky...“

„Nech sa parí!“ nedal som sa. „Chcem behať ako Emil Zátopek. A on nám povedal, že bez tréningu to nejde.“

„Bez tréningu nejde nič,“ pritakal otec. „Ale mal by si hrať futbal. Futbal je naozajstný šport pre chlapov. Navyše, aj vo futbale musíš vedieť poriadne behať.“

Futbal nie je na zahodenie. Rád chodievam v nedeľu s otcom na zápasy. Možno by som aj chcel byť futbalista, ale lopta ma neposlúcha tak, ako by mala. Keď s ňou behá Kočkovan, tak sa zdá, že ju

má prilepenú na kopačke... Kočkovan raz bude zaručene futbalista.

Pri jednom z tréningov nás s Bercom stretol Rumanský. Postavil sa nám do cesty.

„Nebodaj trénujete?“ začudoval sa.

„Pravdaže, každý deň do Viesky a späť!“ ozval sa Berco.

O tri dni sme ho stretli opäť. Viezol sa na bicykli. Pomaly ťahal za nami do Viesky a späť k nášmu rožiaku. Zrejme sa chcel presvedčiť, či sme ho neklamali. Do dvora nevošiel. Zato tam čakala Kristínka. Prešprintovali sme okolo nej.

„Vyhrál som!“ vydýchol som zo seba.

Berco pokrútil hlavou.

„Ale vyhrál!“ nedal som sa.

„Naraz!“ tvrdil Berco.

Kristínka podišla k nám, dlhý vrkoč tmavých vlasov si prehodila cez plece a rozsúdila nás:

„Peter vyhrál. O takýto kúštiček,“ ukázala sotva centimeter medzi palcom a ukazovákcom.

„Čo ty vieš, Jožo!“ zlostne sekol Berco a stratil sa vo vchode.

Ostali sme s Kristínkou sami. Odrazu som nevedel, čo by som jej povedal. Ešte keď sme bežali z Viesky, mal som

plnú hlavu slov, ktoré patrili iba jej. Možno sa mi vedno s potom vyparili aj myšlienky... možno mi vyučali ako vzduch z prepichnutej lopty. V ušiach mi zazvonilo: Jožo! Berco to nepovedal iba tak. Asi má frajera nejakého Joža!

Kristínka sa usmiala a v tmavohnedých očiach sa jej zaiskrilo.

„Chcem behať ako Zátopek,“ vyhrklo zo mňa.

„Viem,“ prisvedčila. „Berco mi hovoril.“

Aha, Berco hovoril! A mne o tom ani nemukol! To je kamarát!

„Ak chceš, požičiam ti o Zátopkovi knižku.“

Chcel som. Kristínka sa zvrtila, stratila sa vo vchode a vzápätí bola späť.

„Keď ju prečítaš, tak mi ju vráť,“ podala mi knižku. „Lebo ju mám požičanú od Joža. Teda od uja Petra, ale volám ho Jožo. Aj on mňa. Je tak trochu šibnutý, ale je s ním veselo.“

„Prečo ťa volá Jožo?“ spýtal som sa.

Kristínka mi povedala, že keď bola ešte malé decko, chcela mu povedať ujo, ale vyšlo jej z toho Jožo. Vlastne najprv jojo, no a z toho vzniklo Jožo. Odpadol mi kameň zo srdca. Naozaj som si myslel, že Berco niečo na Kristínku vie...

Doma som knižku strčil pod váľandu. Nechcel som, aby ju rodičia videli. Ani neviem prečo. Možno preto, že mi ju požičala Kristínka.

Naozaj. Bol u nás Jožo a dal mi ju navždy.“

Stáli sme s Bercom vedľa seba s naozajstnými číslami na tričkách v hlúčiku chalanov na štarte, keď som zbadal Kristínku.

„Aha, Kristínka!“ drgol som laktom do Berca.

„Nie som slepý!“ odvrkol.

Obzeral som sa vôkol seba. Mnohí chalani boli od nás vyšší, zrejme boli o rok či dva starší. Ak dobehneme s Bercom poslední... Všetci to uvidia. Aj Kristínka to uvidí... Myšlienky sa mi hnali v hlave ako zdivené. Treskol výstrel. Rozbehol som sa, akoby som bol pár metrov pred cieľom. S Bercom sme sa dohodli, že pobežíme spolu. Budeme sa držať v strede skupiny, ku koncu pridáme a v závere budeme utekať zo všetkých síl. Takú taktiku vymyslel Bercov otec. Ale zároveň s výstrelom som na všetko zabudol. Letel som ako divý. Medzi prvými som vybiehal zo štadióna. Odbočili sme vpravo a už tu bol Váh. Tempo trocha poľavilo. No odrazu som bol na zemi. Nieкто mi odrazu podrazil nohy, alebo len tak zakopol. Celý huf pretekárov sa prevalil okolo mňa.

„Vstávaj, Peter!“ skríkol na mňa Berco.

„Tam sa ukáže, kto z vás je lepší,“ podpichla ma. „A túto knižku darujem tomu, kto z vás dobehne skôr do cieľa.“

„Vstávaj, Peter!“ skríkol na mňa Berco.

Pozeral som sa na rozbité koleno. Tiekla mi z neho krv. Berco mi podal ruku a zdvihol ma. Ostatní chalani sa nám vzdalovali.

„A teraz šprintom!“ zavelil Berco.

Vyrazili sme. Neveril som, že tých pred nami dobehneme. Neveril som, že ich môžeme dobehnúť. Ale Berco utekal krok predo mnou, akoby nám išlo o život. Trať sa skrútila späť k štadiónu. Už tam sme dobehli posledných a predierali sme sa čoraz viac dopredu. Už je tu štadión.

Berco vbehol na dráhu tretí, ja krok za ním. Možno nám narástli krídla. Premenili sme sa na orlov a rovno pred tribúnou sme prefrnkli okolo dvoch chalanov pred nami. Berco stále krok predo mnou. Možno dva. Budem druhý! Berco je asi lepší, preblesklo mi myslou. Ešte desať metrov, ešte päť. Vtedy Berco spomalil, obzrel sa na mňa a žmurkol. Viem, dával mi signál, že čaká na mňa, aby sme do cieľa vbehli spoločne. Ešte tri metre. Zbadal som iba Bercovu prekvapenú tvár, tak som okolo neho preletel. Cieľ.

Zvítazil som!

Ale knižku Emil Zátopek rozpráva dala Kristínka Bercovi.

Škuľavý hroch

MÁRIA TOPOLSKÁ

Vybrali sa žabky tri
na výstavu do Nitry.

Každá v novom kabáte
v zelenkavom fiate.

Len zahli za pravý roh,
pred auto sa zmotal hroch.

Hroch pred autom nie je špás,
na brzdenie kde vziať čas?

„Či si nemohol prejsť skôr?
Čo ti vraví semafor?“

„Semafor nič nevraví,
no a ja som škuľavý!“

Dáky ujo už je tu:
„Prosím, platiť pokutu!“

Driemať sa smie jedine
v žaburine, v barine!“

„Pokutu nech platí hroch,
on pred autom spadol z nôh!“

„Nie! Tento pán, oho-ó,
pôjde so mnou do ZOO!“

Vstupenky

MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

Ocko s mamou sa pohádali. Veľmi. Mama nahádzala do kufra šaty, zavolala taxík a schytila ma za ruku. Odviezli sme sa k starej mame na Strachotovu ulicu.

Je mi smutno. Je mi smutno za ockom, lebo ocko je môj kamarát. Aj mama je kamarátka, ale pre chlapca je najlepší kamarát predsa len chlapec.

„Vráťme sa k ocinkovi!“ húdol som mame. A ona na to: „Nikdy! Nechcem ho už ani vidieť!“

Som veľmi-veľmi smutný.

V sobotu máme ísť do bábkového divadla na Princeznú Kukulienku. Ocko už dávno kúpil dva lístky. Čo teraz bude s tým divadlom?

Ocko mi doniesol vstupenky do školy.

„Tu máš, Mirko, choď na Kukulienku s mamičkou,“ povedal a postrapatil mi vlasy. Mama sa vždy zlostila, keď mi ocko postrapatil vlasy — tak dobre, že to teraz nevidela.

„Zavolaj nas naspäť, ocinko. Mamičku aj mňa.“

Zohol sa a dýchol mi na ucho, až sa mi celé rozohrialo. Čosi aj povedal, ale neviem čo. A odišiel dlhými krokmi. Akoby mal odrazu veľmi naponáhlo.

Vzal som lístky domov, teda k starej mame, u ktorej teraz bývame, a položil som ich na stôl.

„Pôjdeš so mnou na Princeznú Kukulienku?“ spýtal som sa jej.

„V sobotu idem na návštevu,“ povedala stará mama. „Mne nikto nebude organizovať program!“

Stará mama vôbec nie je rada, že u nej bývame. Vidím to aj ja, aj môj kabát, aj moje topánky. Všetci to dobre vidíme.

„Pôjdeš so mnou na Princeznú Kukulienku?“ spýtal som sa mamy.

Pozrela na vstupenky, akoby sa im vysmievala. Akoby ich chcela potrestať.

„Nech si ich strčí za klobúk!“

Prišlo mi veľmi ľúto. Bábkové divadlo je ďaleko, samého ma mama nepustí, hádam by som sám ani nepotrafil. Prišlo mi to tak ľúto, že mi aj slzy vypadli. Rozplakal som sa ako malý.

Mamu to najedovalo:

„Už len to by chýbalo, plakať pre takú daromnicu!“

Schytila lístky, skrkvla ich medzi prstami a hodila do koša.

„Nechcem už o tom ani počuť! Rob si úlohy!“

Tak som si začal robiť úlohy: $13 + 12 - 6 =$

Pokrkvané vstupenky vyzerali ako belasá guľôčka. Ležali v koši na samom vrchu. Keď mama vyšla z kuchyne, guľôčku som vzal a povystieral. Pokrkvané lístky nie sú roztrhané, nestratili platnosť. Vložil som ich do čítanky a sadol som si na ňu, aby sa vystreli. Zajtra ich dám Miške Uhlárovej. Miška má staršiu sestru a ich rodičia sa nepohnevali, ich rodičia nie.

Keď nemôžem vidieť Princeznú Kukulienku ja, nech ju uvidí aspoň Miška. Alebo aspoň niekto iný.

O čom spieva osa, keď lieta okolo nosa

ŠTEFAN MORAVČÍK

O samých sladkých veciach,
čo sa nepečú v peciach.
O sade plnom stromov,
z ktorého sa nechce domov.
O sadaní si na kvety.
O sasankách a materidúškach.
„Ó, sadnem si a odletím,
stačí mi aj pol dúška!“
O saltách, skokoch kozľaťa.
O sálach, kde sa plesá.
O sandálikoch zo zlata.
O samopaši dievčata.
O slivke, korá sladne.
O samotárskom macovi,
ktorý jej medík kradne.
O osamelom bačovi,
čo krmí ovce hladné.

Keď nastanú dni chladné,
bzučí si pieseň prastarú
na slávu slivkového lekváru.

Nečakané dedičstvo

PAVEL HARTL

V rozhlase zaznela hudba k rannej rozcvičke. Pes urobil dva drepy. Keď chcel urobiť salto vzad, pošmykol sa, narazil chrptom o búdu a praštil sa do ňucháča. Na piruetu alebo dvojitého Salchova už ani nepomyslel. Mrzutý zaliezol do búdy a trel si udretý nos.

Z domčeka rázne vyšiel jeho pán. Keď prišiel k búde, zarazil sa. Uvedomil si, že nemá na sebe kominársku uniformu, cez rameno štetku, ani závažie v ruke. Nemal sa kam ponáhľať. Pozrel na oblohu. „Asi bude pršať,“ povedal psovi. Potom sa obrátil a pomaly sa vracal k chalupe.

„Chudák gazda,“ povedal si pes. „Odkedy prišiel o ruku a nemôže chodiť do práce, je deň čo deň smútnejší.“

„Chudák pes,“ povedal si jeho gazda, keď zavrel za sebou dvere. „Už to nie je ako za čias, keď sme chodili spolu vymetať komíny. Sme to ale smutná dvojica!“ Sadol si k oknu a pomyslel si, že by mohol vymiešťať aspoň vlastný komín. Čistil ho týždeň čo týždeň, a pritom si ani nezakúrnil. Bolo leto.

Pes ležal v búde a spomínal na staré časy. „Kominár, kominár!“ volali kedysi deti, keď ho zbadali. „Prinesie nám šťastie!“ Vedeli, že keď si pri stretnutí s kominárom chytia gombík, splní sa im každé želanie.

„Nosiť ľuďom šťastie bolo krásne povolanie,“ spomínal pes. Potom mu napadlo.

„Keby som tak mal gombík! Mohol by som si želať, aby bolo všetko tak ako kedysi.“

Zo spomienok ho prebudilo vrznutie vráto. Prišiel poštár. Doniesol balíček.

Gazda podpísal lístok a povedal psovi: „To je pre teba. Píše sa tu, že je to pozostalosť po nebohej Berte von Kopnick.“

„Chuderka teta,“ povedal pes.

Rozbalil balíček. V papieri bola okrúhla plechová škatuľka. Otvorili ju. Bola plná gombíkov. Bez dychu hľadeli na tú najsenzačnejšiu zbierku gombíkov, akú si viete predstaviť. Boli tam gombíky perleťové i sklené, drevené, kostené i kovové, kožené i porcelánové, guľaté, hranaté, oválne i trojuholníkové, s jednou dierkou i s tromi, s očkami a bez.

„Nevedel som, že teta mala takú ušľachtilú záľubu,“ povedal pes a šťastný schoval škatuľku do búdy.

Len čo gazda odišiel, vybral si pes štyri najväčšie gombíky, do každej labky jeden. Lahol si pred búdu, stískal ich a želať si, aby

bol jeho pán zasa kominár. Aby sa ľudia chytali za gombíky a volali: „Dnes máte šťastný deň!“

Stískal gombíky tak silno, že ho večer boleli labky. Ale v ten deň sa nič zvláštne neudialo.

Na druhý deň sa všetko zopakovalo.

Pes si znovu vzal do každej labky jeden gombík. Celý deň preležal s nimi pred búdou a myslel na svoje želanie. Ale zasa nič.

Ani na tretí deň, hoci si jeho gazda obliekol podvečer kominársku uniformu a šiel na výročnú schôdzu kominárov. Keď išiel okolo búdy, stískal pes gombíky tak silno, až mu trpeli labky. Ale ani potom sa nič nezmenilo.

Na štvrtý deň už začal strácať nádej.

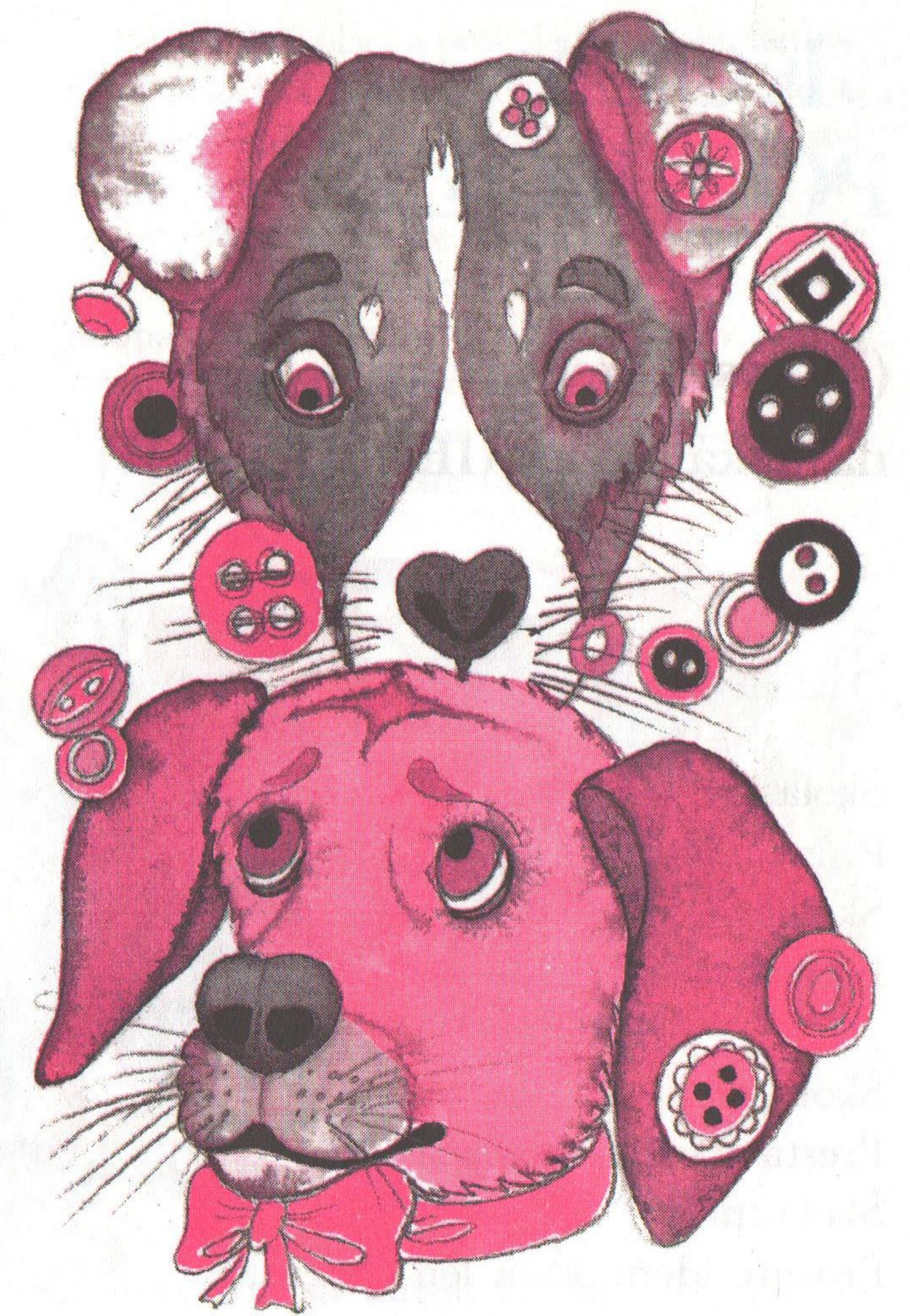
„Čo to máš?“ spýtala sa ho strieborná pudlica Kity, keď šla okolo. „Tie sú krásne!“ vykrikla, keď uvidela sklené gombíky. „Také by sa mi hodili ku kožuchu,“ povedala.

„Môžeš si ich pokojne vziať,“ povedal pes, smutný z toho, že na psie želanie kominárske kúzlo neplatí. Zaliezol do búdy. Ešte v ten deň si Kity gombíky prišla. Dva na uši, jeden do kadere nad očami a štvrtý na koniec chvosta.

Keď to uvideli ostatné psy, zašli si tiež po gombíky. O pár hodín bola škatuľa prázdna. Zostali len štyri plechové gombíky, ktoré pes zvieral v labkách.

Kokršpaniel Gero si perleťovky prišiel tak, aby vyzeral ako kabelka. Írsky seter Alan vyzeral zasa ako rukávnik, jazvečica Ryla navliekla na seba tie najväčšie gombíky s jednou dierkou a pripomínala počítadlo. Bernardín Luky si ich prišiel na dlhé chlpy, takže z diaľky vyzeral ako koráľkový záves. O niekoľko dní nebolo v mestečku psa, ktorý by nemal niekde na tele aspoň jeden gombík.

Keď si to všimol riaditeľ továrne na gom-

bíky, zhrozil sa. „Kde tie gombíky berú? Psy predsa nemajú peniaze. Určite ich kradnú z továrne!“ vykrikol a rozbehol sa do kancelárie.

O chvíľu visela na bráne továrne ceduľa: „Príjmeme strážcu a strážneho psa. Nástup ihneď.“

Keď na druhý deň zaznela v rozhlase hudba k rannej rozcvičke, pes urobil dva drepy, perfektné salto vpred i vzad, rýchlu piruetu a dvojitého salchova. Z domu vyšiel jeho pán, pozrel sa s úsmevom na oblohu a povedal: „Dnes bude krásny deň.“

Potom obaja veselo vykročili smerom k továrni na gombíky.

Prél. VIERA LORENCOVÁ

ŠKOLA PO ŠKOLE

(Z poslednej lavice
našepkáva DANIEL HEVIER)

Škola, prá!

Škola, prá!
Prázdniny sú za rohom!
Škola, prá!
Prestaňte už s úlohou!

Škola, prá!
Prestávka dva mesiace!
Škola, prá!
Prosím, idem, kam len chcem!

Začínam dnes zvesela! Blíži sa ten vytúžený deň, keď vyženiem z mojej Školy po škole všetkých školákov i poškolákov, šplhúňov i prepadlíkov, žalobaby i žalochalanov, jednotkárov i večných obyvateľov somárskych lavíc, skrátka, vás všetkých, ktorí ste desať mesiacov navštevovali Školu po škole. Počujem vás, ako bedákate, ako roníte slzy, ako naposledy ryjete do lavíc srdce i srdcervúce odkazy: Zbohom, poškola! Kde nám bude tak dobre ako tu!? Chceme diktáty! Kto nás bude skúšať cez prázdniny? Nič vám nepomôže, miláčikovia, prázdniny sú každú chvíľu tu, a vy budete musieť vypadnúť! (Niektorí, žiaľbohu, aj prepadnúť, ale to je už celkom iná téma...)

Kde bývajú prázdniny

Kde bývajú prázdniny?
U starých mám na skrini.
V stohu sena, na kupku,
či v strýcovom klobúku...

Pri mori a pod stanom.
Skrývajú sa chalanom.

Kde bývajú prázdniny?
To je tajné. Za nimi!

Zemeguľa je planéta, ktorá má len jeden mesiac, ale vy máte mesiace dva. Už ste niekedy rozmýšľali o tom, čo robí cez prázdniny váš poškolník? Učí učiteľov. Veru tak, učiteľia sa učia cez prázdniny:

1. šmýkať sa po zábradlí,
2. našepkávať z poslednej lavice,
3. schovávať sa za mapu na stojane,
4. hádzať školskú špongiu,
5. pravidlá papučového futbalu,
6. potriasť ruku školskej kostre,
7. preliezať zamknutú šatňu,
8. odmontovať glóbus a hrať s ním kolky na chodbe,
9. odpisovať pri diktátoch,
10. prilepiť žuvačku na spodok lavice,

teda všetky dôležité veci, ktoré žiaci majú v malíčku a ktoré učiteľia už dávno pozabúdali.

Na konci prázdnin rozdá poškolník učiteľom vysvedčenie. Len tí učiteľia, ktorí neprepadli, môžu vyučovať v nasledujúcom školskom roku.

Učiteľské prázdniny

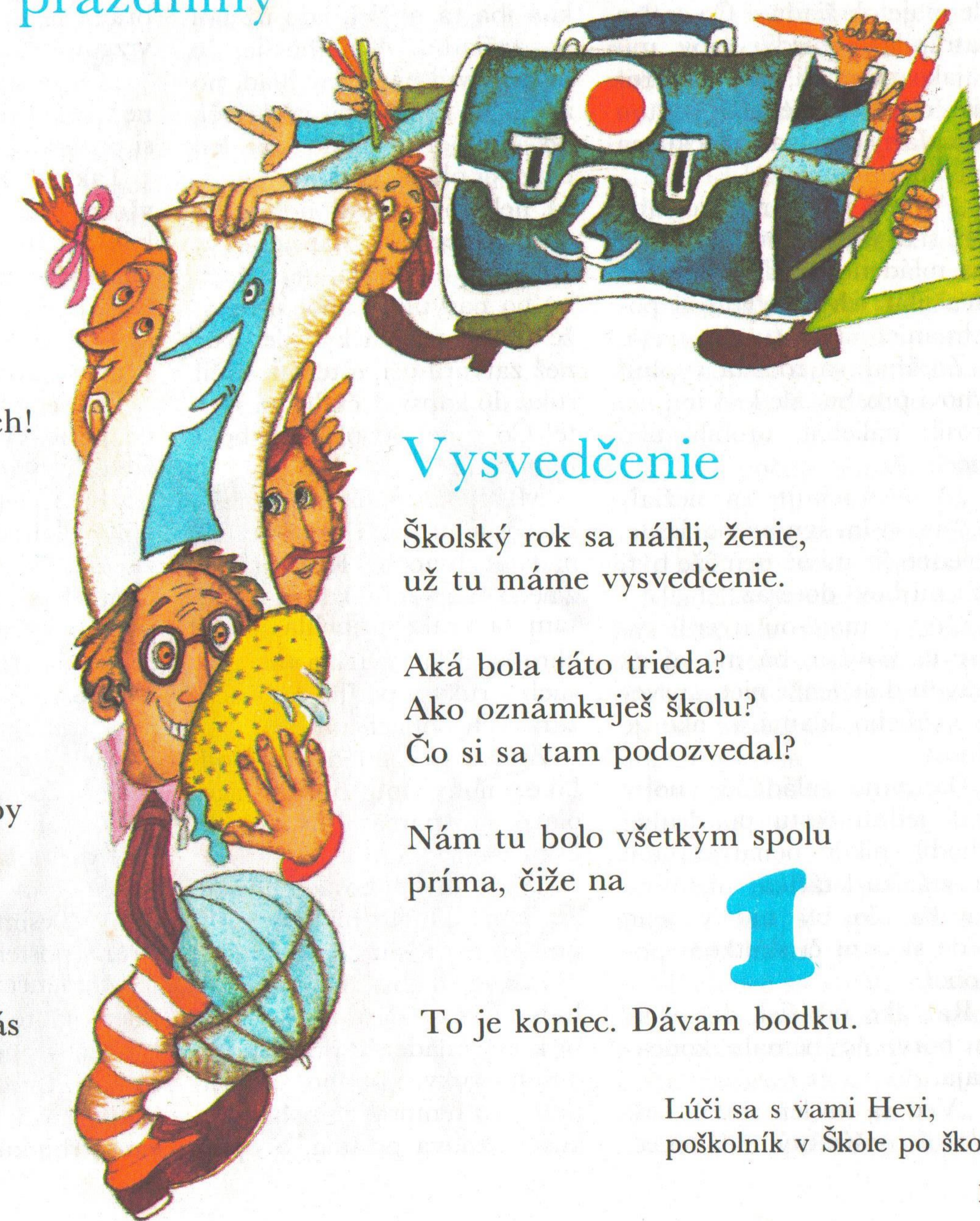
Cez prázdniny
učiteľia
musia toho
robiť veľa:

figle, lotrovstvá
a kúsky,
až je z toho
školník v úzkych!

Učiteľia
cez prázdniny
vystrájajú
lotroviny:

šmýkajú sa
po zábradlí.
Trniem, čo keby
tak spadli!

Učiteľom
sa to páči:
„Hurá, sú z nás
znova žiaci!“

Vidíte, poškoláci a poškoláčky! Také fantastické prázdniny majú učiteľia! Dúfam, že sa nedáte zahanbiť. Prázdniny sa volajú prázdninami preto, lebo sú vtedy prázdne aktovky, prázdne lavice, prázdne triedy... Ale vaše hlavy by prázdne byť nemali. Práve naopak: verím, že budú plné nápadov, ako sa nenudiť! A tak môžeme vyhlásiť — pozor! Rozchod! Na prázdniny — odchod! Ale skôr, ako sa rozlúčime, ešte vám rozdam

Vysvedčenie

Školský rok sa náhli, ženie,
už tu máme vysvedčenie.

Aká bola táto trieda?
Ako oznámkuješ školu?
Čo si sa tam podozvedal?

Nám tu bolo všetkým spolu
príma, čiže na

I

To je koniec. Dávam bodku.

Lúči sa s vami Hevi,
poškolník v Škole po škole

O paničke v líščej koži

Mali raz jedni rodičia syna, ale majetok žiadny. Čo sa len natrápili, nabiedili, aby mu dajako pomohli, ale nech robili čokoľvek, bieda so psotou si naďalej podávali kľučku na ich chalupu.

„A veď je už načase, aby som si aj sám pomohol,“ vraví raz mládenec a kľaká si pred otca-mať, aby si vyprosil po- zehnanie na cestu do sveta.

Zdráhali sa rodičia vyplniť synovi prosbu, ale keď ten len prosil, naliehal, urobili, ako chcel.

„A nestrachujte sa, nežiaľte,“ vraví im syn pri odchode, „biednejšie mi už nemôže byť, ako mi bolo doteraz.“

Otec s materou uverili synovým slovám, ba mu aj za pravdu dali, lenže niet na svede väčšieho klamára, ako je úfnosť.

Daromne mládenec nohy dral, jednu cestu po druhej schodil, nikde nenatráfil ani na vtáčika-letáčika, nieto na človeka, čo by mu v jeho biede slovom či skutkom pomohol.

Raz ako tak šiel, dostal sa do hory, čo nemala konca-kraja.

„Veď sa mi len stalo!“ za- žalostil nešťastný mládenec,

keď blúdil deň i noc, a napo- kon iba ta prišiel, kde už bol na začiatku. A najhoršie, že ho pochytil náramný hlad, no zbytočne sa obzeral po kriačí, po stromoch, nikde ani len trnky či planej jablone. I kap- su, neborák, otvoril, no márne do nej nazerá, daromne ju vytriasal, nenašiel v nej nič, čo by ho nasýtilo. Lahol si teda, že umrie pospiačky, ale skôr než zatvoril oči, ešte raz strčil ruku do kapsy. A čuduj sa sve- te! Čo v nej nebolo prv, bolo tam teraz.

Mládenec pookrial, potešil sa posúchu, no i tentoraz sa nádejal zbytočne. Keď si chcel z neho odhryznúť, kde sa vzala, tam sa vzala, pribehla jedna chromá líška, vytrhla mu po- súch z ruky a podho na troch zdravých nohách preč!

Zmeravel mládenec od ľaku, nohy mu oťaželi ako olovo, no spamätal sa a začal líšku naháňať.

„Vrát mi môj posúch!“ volal za ňou. „Inak mi prichodí umrieť od hladu.“

Líška akoby porozumela ľudskej reči. Zastala, no keď sa k nej mládenec priblížil na dosah ruky, podho znova preč. No tentoraz odbehla len kúsok, znova postála, a opäť

odbehla. A mládenec za ňou. Tak ho vodila z jednej úboče do druhej, z rokľe do rokľe, až ho vyviedla na jeden vysoký vrch, kde stál starý zámok, a hybaj dnu!

„Teraz mi už neujdeš,“ ho- vorí si mládenec a vbehol za líškou. Ej, ale veru to hneď aj oľutoval, lebo len čo bol na nádvorí zámku, veľká železná brána sa za ním s ohromným vrzgotom zavrela.

„Čo sa stalo, už sa neodsta- ne,“ vraví si mládenec a začne si obzerať zámok.

Tak ako zvonku i znútra je všetko ošarpané, opustené, ni- kde ani živej duše. Len jedna izbička je iná než ostatné. Aj čistá je, vybielená, ba je v nej aj stôl a na ňom jedlá od výmyslu sveta.

Pozrie mládenec na všetky tie pečienky, no premôže sa, odvráti tvár od stola. Lenže hlad je silnejší než strach. Ne- uplynie chvíľa, a mládenec už vyjedá jeden tanier za dru- hým. Keď odtíska od seba posledný, vtedy sa už obáva, čo sa ide stať, ale nedeje sa nič. Ba na stole sa zjaví pohár vína, nuž mládenec vyprázdni aj ten a potom si ľahne na posteľ, čo tam stojí v kúte. A že bol na smrť ukonaný, spal do rána ako zabitý. Nič nepočul, nič nevidel, iba keď vstával, všimol si, že aj druhá strana posteľe je odostlaná.

Mládenec sa začudoval, no hneď na to aj zabudol, lebo len čo vyšiel z izby, začal uvažovať, ako sa dostať zo zámku. Márne však hľadal čo len štrbinku medzi múrmi,

večer bol tam, kde ráno. Nuž keď sa stmilo, vošiel do izby, a tam stôl opäť vrchovato naložený storakými jedlami. Znova sa teda najedol, napil, a keď mu už prichodilo spať, spomenul si, čo sa mu pri- hodilo v noci. Nuž ľahol si, ale nezaspal, dával pozor, kto príde k nemu. Odrazu sa otvorila dvere a v nich chromá líška. Už-už sa chcel mláde- nec na ňu zahnať, keď sa vtom líška striasla, zhodila zo seba kožu a namiesto zvierata stojí tam pekná panička. A kým sa mládenec stihol spamätať, už panička leží pri ňom v posteli.

Zatajil mládenec dych, ne-

pohol ani rukou, no keď sa mu už zazdalo, že panička zaspala, rozhodol sa, že tú kožu niekam prekryje. A tak vstal, zobral kožu, no vtedy už panička sedí na peľasti a vraví:

„Obspal si so mnou jednu noc, a keby si bol ešte dve, bol by si ma zbavil veľkého ne- šťastia. Takto musím znova trpieť, ako som trpela dote- raz.“

Len čo to panička dopove- dala, zablysko sa, zhrmelo a keď sa znovu rozvidnelo, našiel sa mládenec v ešte väč- šej hore, než bol prv.

Zahorekoval nešťastný, že mohol pomôcť, a nepomohol,

a keď sa vyplakal, začal hľa- dať cestu na zámok.

„Ej,“ ozvalo sa vtom te- nučkým hláskom, „a či by si mi nepomohol, keď už ideš pomáhať?“

Prekvapený mládenec sa zobzeral okolo seba, no nevidí nič. Až keď hlások zakvílil ešte raz, zazrel mušku v pavúčej sieti.

Vybral mládenec nešťast- nicu zo siete a pustil ju na slobodu.

„Keď budeš potrebovať pomoc, len si spomeň na mňa. Odslúžim sa ti,“ volá naňho muška.

„Ty mne?“ usmial sa mlá- denec a šiel ďalej.

Znova sa prediera cez trnie, húštinu, rána si ruky-nohy, no akokoľvek sa trápi, namá- ha, po zámku ani chýru ani slychu.

A opäť počuje tenučký hlá- sok:

„Ej, a či by si mi nepomo- hol, keď už ideš pomáhať?“

Mládenec pozrie, kto to naň- ho volá, ale nevidí nikoho. Až keď sa ozve hlások po druhý raz, rozhliadne sa lepšie a vtedy zbadá pri nohe priva- leného mravca.

Pomohol mládenec nešťast- níkovi na slobodu a ten mu vraví:

„Keď budeš potrebovať pomoc, len si spomeň na mňa. Odslúžim sa ti.“

Mládenec sa znova usmial, že by mu mal pomôcť taký malý tvor, ako je mravec, no i tak zaďakoval a pobral sa preč.

Ako ide, prediera sa trnám,

znova počuje volať tenký hlások:

„Ej, mládenec, a či by si mi nepomohol, keď už ideš pomáhať?“

I teraz sa mládenec obzerá okolo seba, no nič nevidí. Až keď sa lepšie prizrie, vidí myšku privalenú kameňom.

„Pomôžem, akože by som nepomohol,“ vraví a pomáha myške na slobodu.

„Keď budeš potrebovať moju pomoc, len si spomeň na mňa. Odslúžim sa ti,“ vraví myš.

Mládenec sa zas zasmial a pustil sa svojou cestou. Ale kdeže cesta! Ak bola dosiaľ zlá, odteraz sa stala ešte horšou. Už nielen skálie a trnie, ale celé stromiská rúcajú sa pred neho. Každú chvíľu ho môže niektorý privaliť.

„Veď ja tu, neborák, vypustím dušu,“ zaúpel nešťastník.

„Iba to by ma zachránilo, keby som sa stal muškou.“

Len čo to povedal, zmenil sa na mušku a už aj letí pomedzi trnie a stromiská von z hroznej húštiny.

Keď vyletel z hory, odrazu len vidí zámok, v ktorom bývala chromá liška. Vletel doň a myslí si: Teraz by som sa znova mal stať človekom!

Ako si zažela, tak sa stalo.

Ba aj všetko ostatné bolo tak, ako si prial. Keď už ležal v posteli, vošla do izby chromá liška, striasla zo seba ryšavú kožu, zmenila sa na paničku a ľahla si k nemu.

„Ej, ale teraz si už dám pozor,“ zaumienuje si mláde-

nec. „V tú stranu, kde je koža, ani len nepozriem.“

A čo si zaumienil, to aj dodržal. Zato po polnoci uvažuje:

„Ale tvár by som jej vari len vidieť mohol. Veď ani neviem, či je mladá, a či stará.“

Hodnú chvíľu odolával pokušeniu, no napokon predsa len neodolal. Vstal, vybral z kepeňa kremeň a ocielku, prikradol sa k spiacej paničke a zakresal ocielkou po tvrdom kameni. Ej, ale či sa potom roztriasol od tolkej krásy, čo uvidel! No dlho sa v nej nekočhal, lebo len čo iskry zhasli, vyskočí panička z postele a žalostne zaplače:

„Čo si to urobil, nešťastník? Keby si bol vydržal do rána, mohol si sa na mňa dívať, pokiaľ by si bol žil, a bol by koniec môjmu trápeniu.“

„A či takto nebude?“ pýta sa mládenec.

„Nebude,“ odvetila panička, „iba keby si vyšiel na najvyššiu vežu, čo je tu na zámku, uchytil tam spod kvočky zlaté vajce a priniesol mi ho. Lenže neúfaj sa, niet na svete takého človeka, čo by na tú vežu vyliezol. A keby aj bol, aj tak to vajce dolu neznesie.“

Ako to povedala, skočila do líščej kože a v tej chvíli bola preč.

Mládenec sa rozžalostil ešte viac než predtým, a keď sa vyplakal, začal si obzerať vežu. Lenže darmo kukal, hlavu vykrúcal, nikde nevidel žiadne schody, žiaden rebrík, všade len steny hladké ako sklo.

„Veď to by som musel byť mravcom, aby som ta vyšiel,“ zabadákal.

Ako to povedal, zmenil sa na mravca.

Vydriapal sa teda na vysokánsku vežu a tam sa opäť premenil na človeka. Lenže až vtedy mu nastalo pravé trápenie, lebo nie a nie vziať kvočku vajce. Natiahol ruku prvý raz, kvočka tak zaškriekala, že mu od hrôzy vlasy

dupkom vstávali. Natiahol ruku druhýkrát, kvočka ho sekla, až mu krv vystrekla. Po tretí raz však mládenec nič nedal ani na kvočkin škrekot, ani na ostrý zobák. Uchytil vajce, lenže v tej chvíli kvočka naňho vychrlila taký oheň, že si musel prikryť tvár, aby mu nespálilo oči.

Vtedy mu vajce vyklzlo z rúk a padalo, padalo, no nerozbilo sa, ale sa zarylo na deväť siah hlboko do zeme.

„Veď to by som musel byť myš, aby som ho odtiaľ vyhrabal,“ zakvílil nešťastný mládenec.

A znova sa tak stalo, ako povedal.

Mládenec sa zmenil na

myš a dovtedy hrabal a hrabal, kým nenaďabil na zlaté vajce. Potom sa opäť premenil na človeka, schytil vajce a bežal s ním do zámockej izby, aby počkal na chromú lišku.

Lenže keď nastal večer, neprišla do izby liška, ale pekná panička.

„A či si urobil, čo by nedokázal žiaden človek na svete?“ pýta sa.

„A veru urobil,“ prikývol mládenec a dáva paničke zlaté vajce.

Panička vzala podarúнок a zaraz sa z toho starého zámku stal nový, so zlatými šindľami, a ona sama sa premenila na také čarokrásne stvorenie, aké nemôže mať páru na svete. A všade ľudia ako v jeseni lístia. Mávajú, volajú na slávu, len mládenec stojí, akoby sa mu to všetko iba snívalo.

„A či nepočuješ, že to tebe ďakujú?“ pýta sa panička mládenca a šťastne sa naňho usmieva.

„Počujem,“ vraví mládenec a usmeje sa na ňu aj on, takže čoskorô bola svadba, o akej svet dovtedy nikdy nechyroval, a už ani nikdy chyrovať nebude.

Ja som na tej svadbe bol, ja to viem, no viac vám o nej ani len slova nepoviem.

Slovenská
ľudová rozprávka
v podaní
ONDREJA SLIACKEHO

Knižná polička **Slniečka**

V našej redakcii máme poličku, na ktorú si ukladáme najnovšie knižky pre deti. Zistili sme, že je to neobyčajná polička. Knižky v nej občas ožijú a vymýšľajú všelijaké kúsiky. Minule nám pripravili hotové divadelné predstavenie.

Z poličky pre mladšieho brata vyskočila knižka **Jána Navrátila Dobré ráno, pramienok** a po prvácky spustila:

Klop! Klop! Kamienok!

Kto to klope? Pramienok.

„Bežím, lebo svet ma láka, krôčik — nekrôčik.

Bežím, lebo nie som mláka, ale potôčik.“

Všetci sme peknej obrázkovej knižke zatlieskali. Uklonila sa a uvoľnila miesto svojej staršej kamarátke, ktorá sa volala trochu záhadne — **Farebná detektívka**. Bola to výborná tanečnica. Zatancovala černošský aj indiánsky tanec, zavlnila sa ako kobra vystupujúca z košíka indického pišťalkára. A navyše bola aj múdra. V jej spoločnosti sme precestovali takmer celý svet. Presvedčili sme sa, že všetci ľudia bez ohľadu na farbu pokožky, očí a vlasov sú vlastne rovnakí. A že najdôležitejšie je, aby sme spolu všetci na svete dokázali pekne žiť. Knižka má pre každého prichystaných veľa zaujímavostí.

A aké bolo ďalšie prevapenie? Predstavila sa nám opička Jašinka. Zoskočila z poličky, zavesila sa na lampu a potom nám prezradila, že si na chvíľo-

ku „odskočila“ z knižky **Jany Šrámkovej Rozprávky štrbavej opičky**. Ale povedala nám ešte, že sa musí poponáhľať, lebo jej kamarátke Gabike by bolo bez nej smutno. „Kto je to Gabika?“ opýtali sme sa. „Dievčatko, ktoré mi každý večer povie peknú rozprávku.“ odvetila Jašinka. „O princeznej Sýkorke, O Červenej čapici, alebo aj o siedmich trpezlíchoch, ktorí trpezlivo strážia najkrajšiu krajinu na svete.“ Aj malé deti majú veľké starosti. Gabika si ich vie vyriešiť po svojom — rozprávku, v ktorej je všetko aspoň trochu také, ako by si želala. Jašinka sa zasmiala a schovala sa rýchlo do knižky.

Práve včas, lebo z našej poličky sa pohol akýsi čudný sprievod: vodníci, hĺkavci, tuláci, ba dokonca aj psie víly. Robili strašný rámus, ale potom ich ktosi zahriakol. Bol to poštár Kolbaba a traja fúzatí doktori. Keď sme sa ich opýtali, kde sa tu takto vzali, ukázali na neveľkú žltú knižku. Bolo na nej napísané: **Deväťoro rozprávok**. „Každý z nás má v tejto knižke jednu svoju rozprávku,“ vysvetľoval poštár Kolbaba. „Ale aby ste si nemysleli, že sú v nej samé strašidlá! Je tu ešte plno dobrých ľudí, ktorí s nami vedia zamávať a ešte aj podaktorých premeniť na ušľachtilé bytosti. A viete, kto nás všetkých vymyslel? Český spisovateľ **Karel Čapek**.“

Potom zaznela tichá hudba. Vznášala sa ľahko ako knižka, ktorá nad nami poletovala

a neustále sa pritom menila. Raz bola lastovičkou, raz slávikom, potom zase kvetinovým košom, z ktorého sa sypali žlté prvosenky. Nakoniec sa premenila na tajomnú dámu so širokým klobúkom. V dlaniach držala modrého vtáčika a začala nám rozprávať o rozprávkárovi z ďalekého Anglicka, ktorý už 100 rokov rozdáva radosť svojimi knižkami. Tým rozprávkárom je **Oscar Wilde** a knižka, ktorá k nám priletela, sa volá **Šťastný princ**. Nájdete v nej nielen príbeh o princovi, ale aj o slávikovi, ktorý skutočne „zo srdca“ daroval zamilovanému študentovi červenú ružu.

A čo bolo nakoniec?

Na poličke zasvietil **Tisícnásobný dukát!** Ale aby ste si nemysleli, že je to nejaká starožitnosť! Práve naopak! Je to najnovšia knižka **Vladimíra Ferku**. A má sa veru čím blysnúť! Ukrýva v sebe perličky našej národnej kultúrnej pokladnice, ktoré akoby zapadli prachom v starých archívoch. Lietajúci mních, dúhové vajíčko, cigánska primáška Cinka Panna! Ako nám tá zahrála na husličkách! Vladimír Ferko nás dokonca pozval na voľbu kráľovnej krásy!

Odrazu prudko buchli dvere. Prišla pani poštárka. Rýchlo som šibla pohľadom na poličku. Knižky sedeli celkom nehybne a tvárili sa, akoby sa vôbec nič nestalo.

LUBICA KEPŠTOVÁ

Borinku si deti robia samy

V tomto čísle Slniečka vám predstavujeme školský časopis Borinka, ktorý nám poslali žiaci zo ZŠ na Benkovej ulici 17 v Nitre. Milo nás prekvapil. Je plný básničiek, rozprávok, ktorými nás deti pozývajú do svojho sveta. Nechýbajú v ňom hádanky, doplnovačky a slávne žiacke výroky, ktoré počas hodín zozbieral súdruh učiteľ Adamec. Celé číslo ilustrovali členovia výtvarného krúžku pod vedením súdružky Boškovej. Zodpovednou redaktorkou časopisu je riaditeľka školy Terézia Horňáková.

Ak máte podobný časopis aj na vašej škole, pošlite nám ho.

H. Karáč III. A

Báseň o mieri

Mier sú polia plné žita,
mier je, keď sa mama pýta,
či chcem sestru a či brata,
šikovného kamaráta.

O. Kluch

Kráľ

Bol raz jeden kráľ
a ten sa veľa hral.

Veľa hral — málo kraľoval.
Teraz z jeho kraľovačky
zostali len deťom hračky.

A. Babjaková

Mačička

Mačka, mačka, mačička
má zelené očička.
Vyplazuje jazýček
ako dáky malíček.

A. Pagáčová

Sýkorka

Sýkorka modroočka
klope mi do oblôčka.
Pýta zrnká, loj:
„Zachráň život môj!“

Z. Oravcová

Milanko

Milanko môj maličký,
kúpime ti husličky.
Ak husličky nemajú,
kúpime ti gitaru.

L. Jančok

Zozbieral s. učiteľ Adamec

Prázdniny roku 2500

Skončil sa školský rok 2500. Za vysvedčenie mi otec kúpil nový typ rakety ORK. Vyštartoval som so svojou sestrou nekonečným vesmírom. Sestra si zobrala svojho miláčika robota Alfonza. Raketa letela niekoľko svetelných rokov za päť minút. Pristáli sme na zvláštnej planéte. Rástli tu kvety ako u nás na Zemi. Boli z rôznych nerastov, umelých hmôt, kryštálu a kovov.

No zrazu sme objavili čosi zvláštne. Lámali sme si hlavy, ale od ostatných rastlín sa to veľmi líšilo. Stlačil som gombík na Alfonzovi. Ten zapátral vo svojej magnetickej encyklopédii: Margarétka — vyhynutý druh rastliny. Túto rastlinu sme si odfoťili. Po niekoľkých minútach sme zazreli hliadky Martánov. Veľmi pekne nás privítali. Boli veľmi milí a my sme získali nových priateľov. Po návrate domov sme si rozprávali veselé zážitky z týchto nezabudnuteľných prázdnin

P. Halák

Vlasť

Vlasť je to, kde sa hráme,
kde otecka a mamku máme.

L. Fichnerová
Z. Meszárošová

Povedali počas hodín

Keď sa nadýchneme, tak cítime
v pľúcach chladok.

Medzi socialistické štáty patrí Maďarsko, Poľsko a Košice.

Slovo vyť s tvrdým y píšeme vtedy,
keď vlci výskajú.

Slová opačného významu sú napríklad hlava-nehlava.

Cukor rozpustený v čaji môžeme zistiť sluchom.

Lastovičky chytajú hmyz a iné škodlivé látky.

Ľudia sa od seba odlišujú farbou pletiva.

Keď narastiem, budem buldozénom.

Medzi dopravné prostriedky patrí padák a sanitka.

Cesta letiaceho vtáčika

DANA PODRACKÁ

„Nie, nie, nie, ja nechcem,“ počula Ľudmila nariekať malého Tomáša, ktorý s plačom bežal dolu po schodoch.

„Čo sa mu mohlo stať?“ vystrašila sa Ľudmila a vybehla za ním. Kým sa v papučkách došuchtala na dvor, po Tomášovi nebolo ani stopy.

Prišiel večer, a Tomáš sa nevrátil.

„Pôjdem ho hľadať,“ povedala si Ľudmila.

Vyšla pred dom, ale nevedela, kadiaľ ísť.

„Hej,“ zavolala nasmelo do koruny bieleho topoľa, z ktorého vykukla vtáčia hlava. „Musím nájsť Tomáša.“

Vtáča radostne zatrepotalo krídlami a vydalo sa na večerný let. Ľudmila bežala za ním, ale vtáča sa jej čoraz viac strácalo v hustej tme. Nakoniec sa jej celkom stratilo z dohľadu, ale ona cítila, že je stále pri nej a že ju vedie. Konečne začula Tomášovo fikanie. Už zďiaľky ho spoznala a tak sa potešila, akoby počula jeho smiech.

„Ako si ma našla?“ opýtal sa jej Tomáš pomedzi vzlyky.

„Išla som po ceste letiaceho vtáčika,“ povedala Ľudmila a pohľadkala Tomáša. Potom si sadla k nemu a spýtala sa ho:

„Prečo nejdeš domov?“

„Stratilo sa mi lietadlo.“

„Papierové?“

„Hej,“ prikývol Tomáš. „Mama mi ho hodila do koša. Lietadielko sa urazilo a odletelo otvoreným oknom.“

„Nebud' smutný. Urobíš si nové.“

Vtedy začali padať ťažké dažďové kvapky.

Čierne mračná prechádzali jedno do druhého ako tunelmi.

„Musíme sa vrátiť,“ povedala Ľudmila a svoj hviezdičkový sveter prehodila Tomášovi cez hlavu.

„Ale ja chcem nájsť svoje lietadielko,“ húževnato sa bránil Tomáš a nechcel sa pohnúť z miesta.

„Podme radšej domov. Čo ak sa vráti?“ povedala Ľudmila, vzala ho za ruku a rozbehli sa spolu po čiernych kameňoch do hĺbok noci.

Pod vchodovou strieškou zastali.

„Určite celé premoklo,“ povedal Tomáš a vyžmýkal si mokrý sveter.

„Uhm,“ mlčky súhlasila Ľudmila.

„Už nemôže lietať,“ hovoril Tomáš ďalej.

„Poď k nám, ukážem ti aspoň, kde som ho mal položené.“

„Dobre,“ súhlasila Ľudmila a o chvíľu už sedeli na mäkkom koberci v Tomášovej izbe.

„Tu je jeho miesto,“ ukazoval Tomáš na belasý vankúš, po ktorom sa plavili biele obláčiky.

„Bolo stále pri tebe?“ čudovala sa Ľudmila a nevedela, kam sa má skôr pozrieť. V Tomášovej izbe bolo toľko všakovakých hračiek, akoby sa ocitla v nejakom hračkovom pralese. „Veď je tu celý svet,“ žasla a nechápavo pozerala na Tomáša, ktorý sa hračkám vôbec netešil.

„Vezmi si ich všetky, keď chceš.“

„Tebe sa nepáčia?“

„Nie,“ odvetil Tomáš.

„Prečo?“

„Lebo mi ich nakupujú iba preto, aby som neotravoval.“

„Koho?“

„Mamu a otca.“

„A oni čo robia?“

„Zabávajú sa.“

„Kde?“

„V meste.“

„Aj teraz?“

„Aj,“ povedal Tomáš, ale práve v tej chvíli čosi narazilo o sklo ľahučkým krídlom.

„Počula si to?“ spozornel Tomáš v očakávaní. „Akoby chcel niekto vojsť,“ dodal a rozhrnul záclony. Potom sa uprene zahľad do temnej diaľky. O chvíľu sa z tmy vynorila biela škvrnka.

„Žije!“ vykrikol Tomáš, ktorý si letiaceho vtáčika pomýlil so svojím lietadlom. Vzápätí doširoka roztvoril okno. Do izby vletelo ustráchané, premočené vtáča. Ľudmila v ňom hneď spoznala svojho sprievodcu z bieleho topoľa.

„Hapčí!“ kýchlo vtáča a otriaslo zo seba studené kvapky.

Tomáš si ho pritúlil k sebe a dýchal mu do krídel. Vtáča sa spokojne mrvilo v Tomášových dlaniach, hlávku si uložilo na malíček a na chvíľočku si zdriemlo.

„Zaspalo,“ povedal tichučko Tomáš a jemne ho uložil na belasý vankúš s obláčikmi.

„Je spokojné, že je pri tebe,“ šepkala Ľudmila.

„Ako sem len našlo cestu?“

„Cítilo to.“

„Čo?“

„Že ho budeš mať rád.“

„To budem. Čo myslíš, zostane teraz pri mne?“

„Určite,“ povedala Ľudmila a nádherne sa usmiala.

„Taký som šťastný,“ vyznal sa Tomáš Ľudmile, práve keď zazvonil telefón.

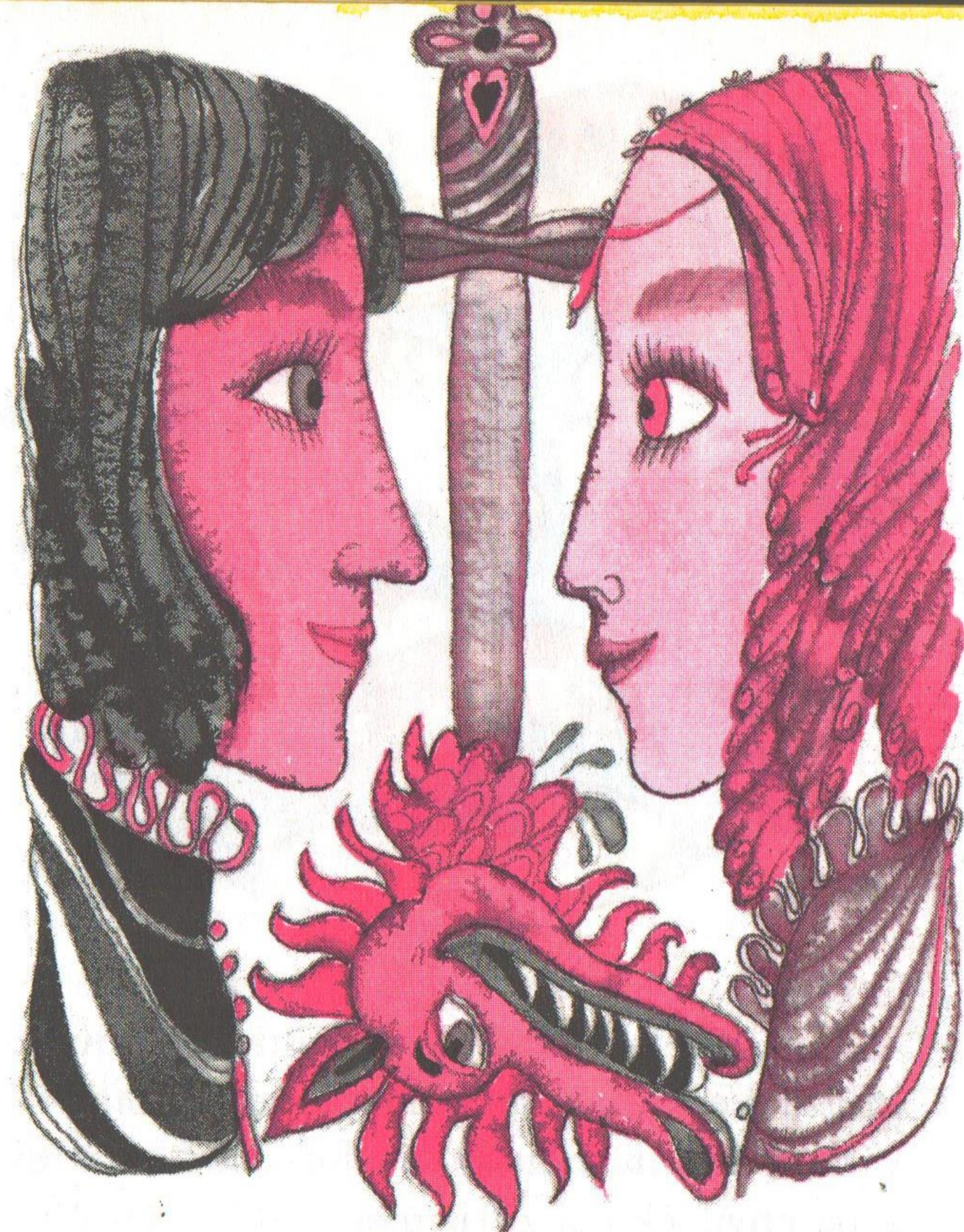
„Tomáško?“ ozvalo sa zďaleka.

„Prosím.“

„Prídeme s otcom neskoro. Máš všetko, čo potrebuješ?“

„Mám,“ povedal Tomáš, pretože teraz mu už naozaj nič živé nechýbalo.

Rozprávka o hlavách

JOZEF PAVLOVIČ

Keď jeden princ vyslobodzoval z dračieho zajatia princeznú, povedal si:

„Ten drak je veľmi dlhý!“

A skrátil ho o hlavu.

A čo urobil drak?

Dal sa na bezhlavý útek.

A čo urobil princ?

Zadíval sa do krásnych princezných očí a tiež stratil hlavu.

Na útek sa však nedal, ale celý život kráčal verne po princeznom boku.

JOZEF PAVLOVIČ

Strnádka

Strnádka je dobrá matka, myslí iba na mláďatká.

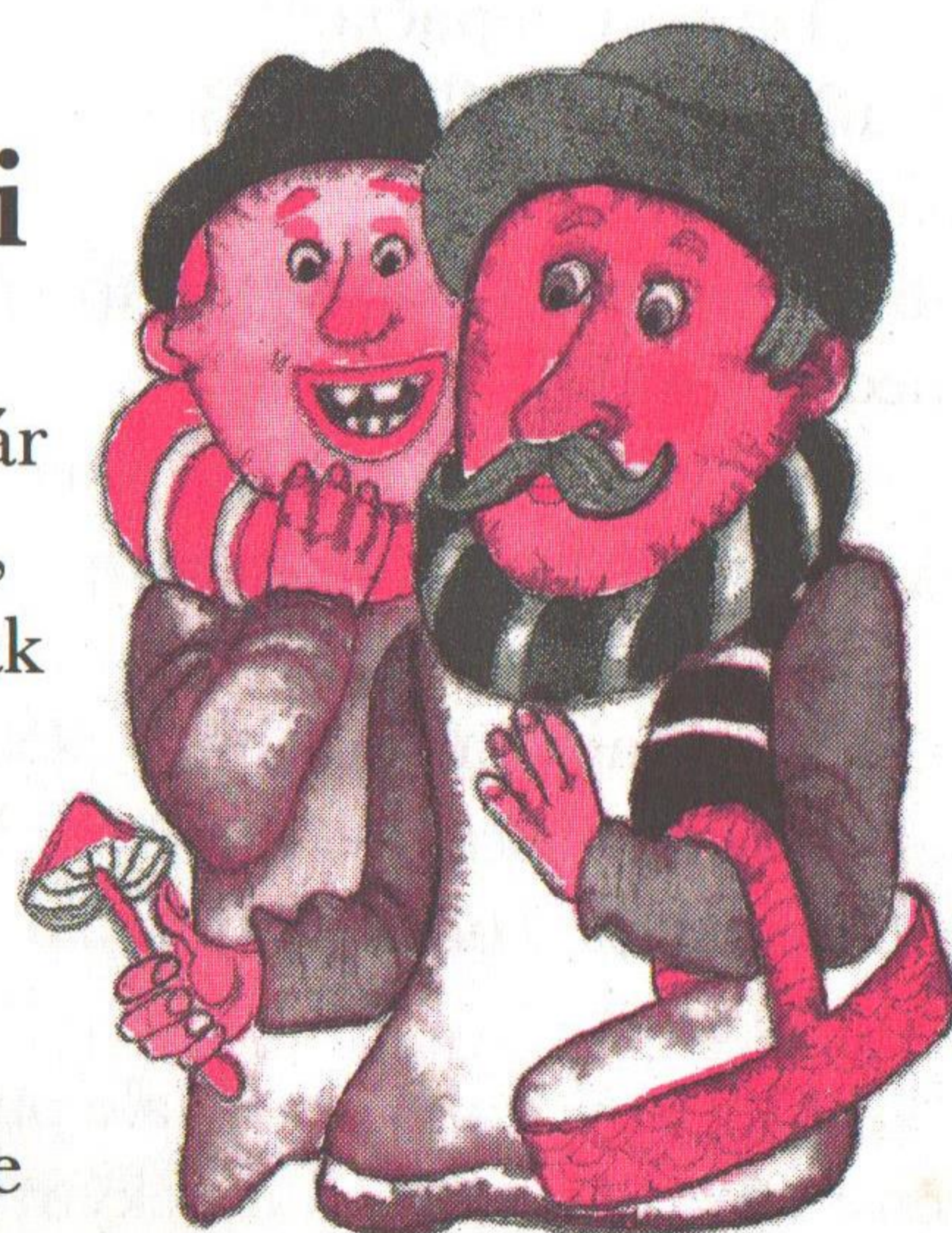
Päťoro ich vychovala, čoskoro si zaspievala:

Zle, zle, zle, zle bez detí, keď narastie, uletí.

Hubári

Hľadá hubár huby v lese, veľa ich však nedonesie.

Ale aspoň nezablúdi, keď je v lese toľko ľudí.

Detektívka

Na slivke sa kyvká prvá zrelá slivka. Kto ju prvý nájde? Oto? Peter? Ivka? Toto nie je báseň, ale detektívka.

NÁLEZ NA DRAPÍRE

JOZEF REPKO

DESIATA ČASŤ

Stalo sa v predchádzajúcej kapitole:

Neznámy muž (robot vesmírnej civilizácie) vysvetlil Markovi a Tomášovi poslanie Detty. Sonda však znamenala nebezpečenstvo pre život na Zemi, preto ju musela opustiť. Podobne aj robot. Zazrela ho len nič netušiacca Petra...

Záhady zostávajú

„Si ty ale hlupaňa, Petra!“ vykrikol Tomáš, keď som povedala, že som stretla muža v tmavom plášti. „Nemohla si vziať rozum do hrsti?“

Pokojne som sa spýtala, ako som to mala urobiť konkrétne.

„Sledovať ho,“ vysvetlil mi Marek. Tomáš bol taký rozčúlený, že som sa začala obávať o vlasy a okuliare.

„Kráčať mu v päťach, kým by si nestretla príslušníka. Oznamila by si mu, že je podozrivý. Tomu by už musel všetko vyklopiť na rovinu a ostatné by zistili vedci.“

„Daj jej pokoj!“ začal ma brániť Marek. „Veď o robotovi sme jej neprezradili ani mäkké f. Nemohla teda vedieť, čo je zač.“

Tomáš síce šomral, že každá normálna sestra by si domyslela, ale aspoň prestal poskakovať ako rozzúrený Indián. Z kuchyne priniesol tri krajce chleba a hrnček masti. Blížilo sa k desiatej večer a obaja tvrdili, že rozprávania potrvá najmenej do polnoci, musíme sa posilniť. Usilovne prežívajúc, porozprávali všetko o Dette, o vzbure na hradiisku i počínaní robota.

Marek práve spomínal, ako rozčarovane hľadeli za odchádzajúcim robotom. Zrazu vyskočil z váľandy k otvorenému obloku a vyvalil oči do letnej noci.

V tme sa homolovitý Drapír hrozivo černel. Nad jeho vrcholom, kde som tušila starý hrab, poskakovali svetlá. Vlastne — niektoré akoby tancovali v kruhoch a elipsách, iné v zreteľných vlnkách. Zhasínali, opäť sa rozžiarili...

„Že by sa Detta zasa vrátila? Ale potom by robot klamal,“ vzrušene preglgal Tomáš.

„Musíme sa ísť presvedčiť,“ povedal rozhodne Marek a začal si obliekať teplú košeľu.

Pochopila som, že mi neostáva nič iné, len zapojiť ocka do nebezpečnej výpravy.

Ocko už tvrdo spal, no len čo som v spálni zašepkala, že dvojčatá sa chystajú na Drapír, vyskočil, akoby mu oznámili, že sa mu do revíra prikráda tisíc pytlíakov. A hneď som milým bráčkom dokázala, akú chybu urobili, keď o rok mladšiu „babu“ nezasvätili do svojich plánov. Prehovorila som ocka.

Rozhodol sa kráčať s nami strmým svahom Drapíra. O polnoci! S Azorom pri čizmách, s guľovnicou na pleci a s veľkou baterkou v ruke. Na skutočnú prieskumnú výpravu!

Náhlili sme sa k tancujúcim svetlám. Ocko iba občas ticho upozornil na vyčnievajúci kameň alebo výmoľ a baterkou osvietil zradné miesto. Tak som sa pošmykla iba raz. Dlane neboleli. Bolelo ma v hrudi — splašené srdce.

Jama bola prázdna. Ocko osvietil každý kút, akoby sa záhadný kužel mal zmenšiť na náprstok. Zhasol svetlo. Stáli sme

v modrej tme a videli sme si do sklamaných tvári.

„Ale... veď sú tu nejaké...“ vydýchol Tomáš.

Na dne jamy liezli chrobáky. Svetielkovali.

„Aj nad nami,“ zvriskol Marek a pritisol sa k ockovi. Nevy-soko nad našimi hlavami poletoval svetielkujúci hmyz, občas zatrepotal krídlami vták či netopier. So svetlom na krídlach.

„Keby som to nevidel na vlastné oči, neuveril by som,“ šomral ocko. Celkom úprimne si priznal: „Vôbec si to neviem vysvetliť.“

Presvedčili sme sa, že nie všetky vtáky a hmyz svetielkujú. Svetielkovali asi len tie, ktoré mali hniezda na starom hrabe. A krásne lietali: vo vlnovkách, elipsách, osmičkách! Ako to vysvetlia odborníci?

Ráno prišli do horárne na Líščích lúkach.

Archeologička Ivana Nedasová, teraz už Bábiková, jej manžel inžinier Miro, ujo Petík, ktorý si neobliekol uniformu, lebo vraj takéto prípady nevyšetruje. A starší vysoký muž v sivom obleku, ktorého Ivana predstavila: „Docent Scherer. Pred časom viedol výskum hradiska.“

Docent sa najskôr zhováral len s dvojčatami. Mama hostila návštevníkov zákuskami a strachovala sa, či sa synovia budú správať spôsobne. Čoskoro sa upokojila.

„Sedia ako pena, vôbec sa neprekrikujú.“

„Aby sa tak!“ zasmial sa ocko. „Docent je pedagóg, a pred tými jedinými majú naši uličníci rešpekt.“

Pritom dvojčatá rapotali ako straky. Aj cestou na Drapír. Dnes ich však všetci počúvali veľmi pozorne.

Pod nami ležala nedohľadná zrnovská tabuľa, plná žltých a zelených polí, len s malým chumáčikom zježených továrenských komínov v diaľke. Od Žlabov vietor hnal mračná čoraz olovenejšie. Hlasne ševali listy hraba.

„Je to všetko viac ako zaujímavé,“ obrátil sa docent k ockovi. „Až záhadné.“

„Záhady nejestvujú. Jestvujú iba nevysvetlené prípady,“ pripomenul ujo Petík.

„Iste, iste... Ale rozprávanie týchto chlapcov by mohlo znamenať odpoveď na niektoré otázky: Keď sme pred rokmi odkrývali základy hradiska, objavili sme pri svätyni kostru mladej ženy so zachovanými korálkami náhrdelníka...“

„Mala ho na hrudi. A vo vlasoch ligotavý šperk,“ pripomenul Marek.

„Pravepodobne diadém, ten sme však nenašli.“

„Vzala jej ho tá, čo ju pichla nožom.“

„Naokolo ležali mužské kostry, pri niektorých aj pozostatky železných sekier,“ pokračoval docent. „V domoch hlinené nádoby a náčinie, akoby ich obyvatelia hradiska náhle opustili. Pred kým? Na múroch sme nezistili, že by ich dobýjal nepriateľ.“

„Nebola za nimi ani noha, čestné slovo,“ uistil ho Tomáš.

„Vypukla vzburá, až hrôza pozeráť,“ doložil Marek. „Aj robot tak povedal. Môžete o tom vedecky napísať.“

Docent sa rozpačite usmial na Ivanu.

„Mojim žiakom a kolegom by sa nepáčilo, keby som svoju domnienu opieral o svedectvo nejakej mimozemskej civilizácie, o ktorej ani nevieme, či je...“

„Detta však jestvovala,“ sucho poznamenal Miro. „Vlny jej vysielania museli byť také silné, že pôsobili na nervovú sústavu Tomáša a Marka a prinútili ich vidieť všetko, čo zaznamenala.“

„To je fakt,“ zaváhal docent. „Poznajú také podrobnosti o osade i oblečení ľudí, že...“ Bezradne zmĺkol.

Dospelí naozaj nemajú dosť fantázie. Ale nie všetci.

Detta jestvovala a zachovala si svoju energiu aj úlohy, ktoré jej naprogramovali,“ zanovite opakoval inžinier Bábik. „Dokázala načas uchovať rameno

v zemi. Súdruh poručík už len práchnivé kosti a zvyšok zbrane.“

Počas tejto dlhej reči Ivana neustále prítakávala.

„Áno, tak sme si to vysvetlili.“

Bola som veľmi rada, že škriepka ich nerozlúčila nadobro a rozumejú si. Veď sa stále držali za ruky! A keby si to aj vysvetľovali nesprávne, čo na tom?

„Možno tá energia spôsobila aj svetielkovanie vtákov a hmyzu,“ pripomenul ocko.

Miro pokrčil mohutnými plecami.

„Možno áno, možno nie... Veru škoda, že sme sa nemohli pohovárať s tým čudným hostom majstra Macháča.“

„Aj ja by som sa s ním rád zoznámil,“ hundral poručík Petík, nespúšťajúc zrak z Vraních vrškov. „Prihlásil sa nám totiž pod falošným menom. Hľadajú ho, ale...“

Oblohu nad Vraními vrškami a Žlabmi preťal blesk. Nad krapom sa nieslo tiahle hromobitie.

Mlčky sme vykročili do dediny. Dospelých tam čakajú autá, nás niekoľko debišov. Odteraz už iste prestanú zabídať!

A keby aj! Keby aj zabíдали! Nech sa vysmieávajú, keď nemajú dosť fantázie. Trochu som lutovala, že mnohé záhady zostali záhadami, ale aj to je na niečo dobré. Veď život by bol hrozne nudný, keby sme všetko hneď poznali. Nemyslíte?

Vtedy mi viac neprišlo na um. Nad Drapírom sa rozpútala letná búrka. Museli sme utekať, aby sme nepremokli až do nitky.

Toto všetko sa prihodilo dávno (skoro pred dvoma rokmi), niečo z toho hrozne dávno (pred vyše dvetisíc rokmi), voľačo sa ešte môže prihodiť neskôr (hoci aj zajtra alebo v budúcom tisícročí). Ale nenapísala som to len preto, aby mojich bratov už nikto nepokladal za choromyseľných. Nedávno som v televízii počula rozprávať istého múdreho pána. Vraj fantastické príbehy sa sotva môžu prihodiť v skutočnosti, a ak sa aj, tak určite nie u nás. Pekelne ma to jedovalo a hneď som všetko začala podrobne písať do hrubého modrého zošita...

P. S.

Keď som dopísala, ocko čítal v novinách, že sa kdesi v Južnej Amerike zrútilo dopravné lietadlo. Očití svedkovia vraj videli, že spomedzi dymiacich sa trosiek vyšiel vysoký muž v tmavom plášti. Pokojným rytmickým krokom odišiel preč. Mama povedala, že je to obyčajná „novinárska kačica“. Ocko mlčal. Dlhú chvíľu sa pozeral z obloka na Drapír. Myslel si to čo ja?

(Koniec)

ILUSTROVAL JOZEF CESNAK

Lampáš do spomienok

Rozhovor
so spisovateľom
Jánom Navrátilom

Pochádzate z rodiny lodníka. Napísali ste zbierku veršov Cestovanie s orangutanom. Blížia sa prázdniny. Kam a s kým pocestujete?

Na Roháče so synom. Pri znám sa, že ako správny Slovák pôjdem ta zbohatnúť. Priniesiem si odtiaľ niečo cenné, čo človek nemôže získať pod hranicou dvetisíc metrov. V knižke Čiarky na dlani som si svojho obchodného ducha dokonca zrymoval:

*„Vystúp na mňa, budeš boháč,
poradil mi Ostrý Roháč.
„Dám ti skalku z môjho rohu
s krajcom neba do batohu.“*

Pre dospievajúcich ste napísali knižku Len srdce prvej veľkosti. Spomínate si ešte, do koho ste sa po prvý raz zamilovali?

Prvú lásku som mal ako štvrták a jej pečať som nosil na čele. Bol to odtlačok plota, cez ktorý som sa chodil pozeráť na telocvik druhej B. Padla mi tam do oka pekná blondínka.

Najmenší čitatelia si obľúbili vaše knižky Uzlík a Nitka, Tri červené klobúčiky, Kvetúzik a Inovatka, leporelo Medový súdok. Máte radi med?

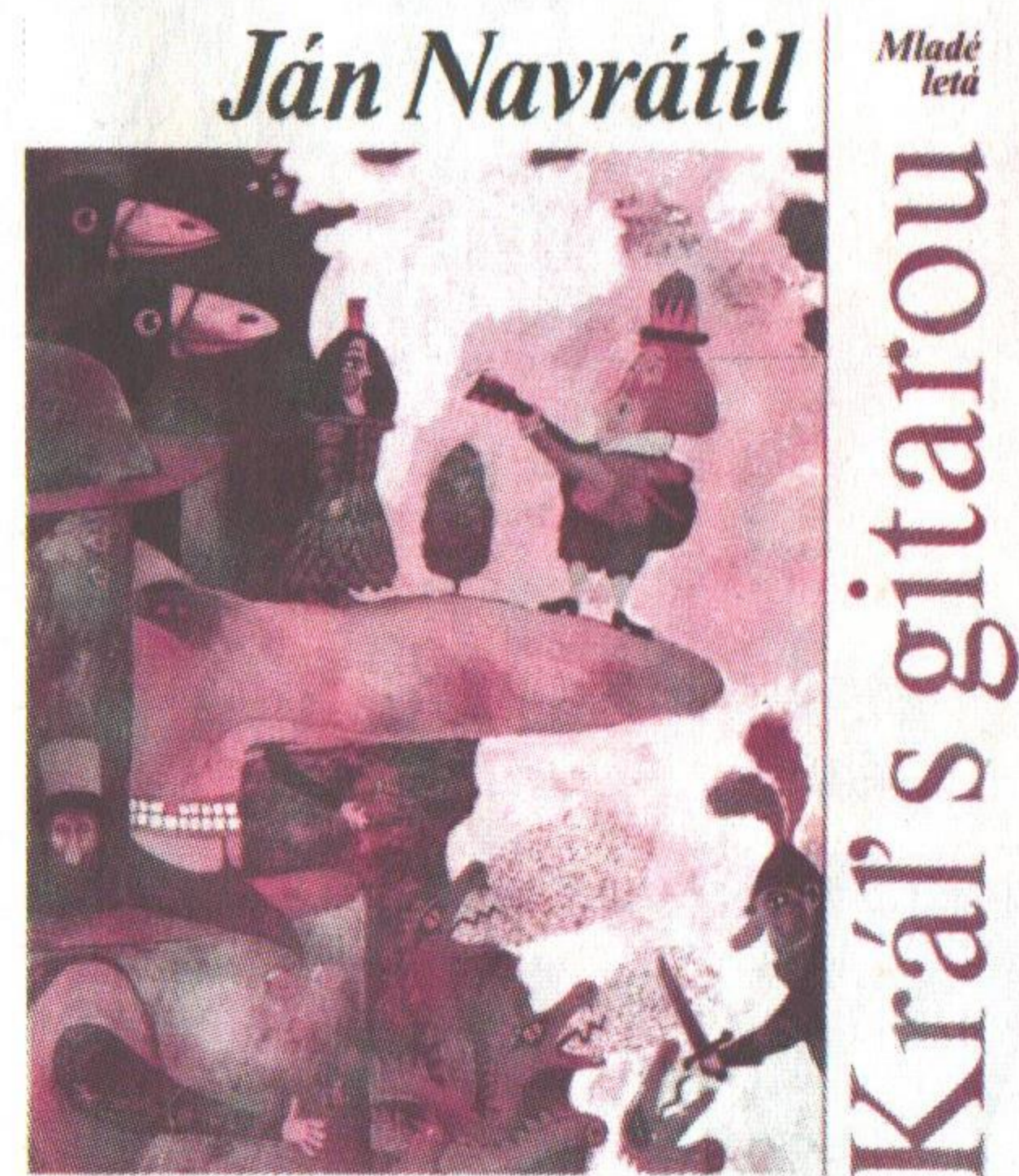
Mám. Nemám však rád medové slová, a tiež, keď mi niekto maže med okolo úst.

Všetci sme si obľúbili vašu zbierku poézie Námorník na suchu. Cítili ste sa niekedy „na suchu“?

Na suchu bývam často, preto sa skoro celý život usilujem dostať sa k vode. Zavše vezmem udice a idem k vode naozaj, častejšie však iba v myšlienkach. V knižke Naklonený svet, ktorá je zatiaľ iba v rukopise, ma cesta k vode tak opantala, že sa stala základnou myšlienkou príbehu. Využil som jeden starý orientálny motív na koberci, ktorého zmysel som odhalil v múzeu kobercov v Turkménsku. Ide o akúsi mnohouholníkovú elipsu, ku ktorej zo všetkých strán smerujú šípky. Elipsa znázorňuje jazero a šípky vtáky. Čiže: „Kde je voda, tam prilietajú vtáky.“ Tento vzor je častý na kobercoch aj u nás, no kým som nepoznal jeho zmysel, ne všimol som si ho.

Deti iste rady siahnu po knižke Lampáš malého plavčíka, ktorá si získala uznanie aj za hranicami. Keby ste mohli, na koho by ste si posvietili?

V dnešnom svete sú ľudia posadnutí tým, že si chcú na niečo a hlavne na niekoho posvietiť. Aby odhalili cudzie chyby a zmenili všetko k lepšiemu. Je to iste dobré úsilie, no životná prax potvrdzuje, že to nemá zmysel. V silách človeka nie je totiž zmeniť

svet, ba ani skupinu ľudí, ba ani jediného človeka. Pritom by stačilo, keby každý zmenil, čo môže: samého seba.

Lampáš v mojej knižke Lampáš malého plavčíka mi svietil v detstve naozaj, nie symbolicky. Jeho dvojníka mám v pracovni. A keďže nepoznám slovo „keby“, svietim si ním do spomienok.

Rozhovor pripravila
NATAŠA PAVULAKOVÁ

Zápisník Slniečka

1. jún ako Medzinárodný deň detí prvý raz oslavovali deti z päťdesiatjedem krajín sveta v roku 1950. Podnet k vyhláseniu tohoto sviatku dala Medzinárodná demokratická federácia žien, Medzinárodné odborové združenie učiteľov a Svetová federácia demokratickej mládeže. Títo ľudia sa však nezaslúžili len o váš pekný sviatok. Pravidelne sa stretávajú a bojujú za to, aby všetky deti na svete mohli žiť a rásť v mieri, aby mali kde bývať, aby mali čo jesť a aby sa mohli slobodne vzdelávať a hrať.

Kultúrne leto deťom. Kultúrno-spoločenské stredisko pre deti a mládež Bibiana na Námestí Pavla Dobšinského v Bratislave pozýva všetky deti na pestré a veselé podujatia, ktoré sa začínajú 21. júna. Predstaví sa vám Krajské bábkové divadlo z Banskej Bystrice, divadlo Maják zo Žiliny, Divadlo grotesky z Prahy a ďalšie umelecké súbory pre deti a mládež. Na dňoch detského folklóru vás poteší detský folklórny súbor Kelčovan z Horného Kelčova, Tatranka z Vrbova pri Poprade, detský folklórny súbor Ratolesť z Detvy a súbor Techniček z Bratislavy. Kultúrne leto v Bibiane zakončí 20. augusta predstavenie Zvonček a Bambuľka v podaní Bábkového divadla z Nitry.

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež.

Adresa redakcie: 815 19 Bratislava, Suvorovova 3. Telefón 523 26.

Šéfredaktor Ján Turan, zástupca šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., grafická

úprava Marián Škripek, redaktorka dr. Lucia Kepštová.
Redakčná rada: zaslúžilý umelec Miroslav Cipár, zaslúžilá umelkyňa Mária Ďuričková, zaslúžilý umelec Lubomír Feldek (predseda), Peter Glocko, Daniel Hevier, Juraj Klaučo, Vojtech Kondrót, Ján Navrátil, Ondrej Zimka.
Tlačia Polygrafické závody n. p. Bratislava.

teraz pripravenú odpoveď: správnych riešení bolo niekoľko: napr. ruža, tulipán, klinček, narcis, margaréta, zvonček, strelicia, ľalia, cyklámen.

Výhercovia aprílového kola súťaže: Lucia Ondrejovičová, Trenčín; Tomáš Ižo, Bojnice; Katarína Sabová, Trnava; Ivan Dúc, Bratislava; Miloš Bucko, Špania Dolina.

Mená výhercov májového kola súťaže uverejníme v septembrovom čísle Slniečka.

Veľká literárna súťaž

Správne odpovede z ôsmeho čísla Slniečka: 1. Zberom fliaš a liečivých rastlín, 2. Hrdinský zápisník, Klára Jarunková, 3. päť básní, 4. Blanka Votavová.

Výhercovia marcového kola súťaže: Vojtech Hribal, Košice; Janka Marčáková, Raková u Sihelníka; Vilko Vongrej, Bratislava; Ingrid a Miroslava Ridzoňové, Drábsko; Milada Huláková, Radôstka.

Výhercovia aprílového kola súťaže: Michaela Richterová, Semerovo; Peter Sivčo, Humenné; Lubomíra Štiavnická, Spišská Nová Ves; Jana Mrázová, Matiašovce; Ľubomír Fejerčák, Prešov.

Dodo Krátka Ponožka

Kráľ Pipin Krátky sa tešil vašej mimoriadnej pozornosti. Mnohí z vás preňho dokonca vymysleli milé oslovenia, z ktorých vyberáme aspoň tieto: Pipinoha Krátka, milý Pipino, Pipino Krátky a podobne.

Pre tých, ktorí mu pomáhali aj v aprílovom kole súťaže, máme

úprava Marián Škripek, redaktorka dr. Lucia Kepštová.

Redakčná rada: zaslúžilý umelec Miroslav Cipár, zaslúžilá umelkyňa Mária Ďuričková, zaslúžilý umelec Lubomír Feldek (predseda), Peter Glocko, Daniel Hevier, Juraj Klaučo, Vojtech Kondrót, Ján Navrátil, Ondrej Zimka.

Tlačia Polygrafické závody n. p. Bratislava.

va-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS Ústredná expedícia a dovoz tlačne, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

